Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО свет

Советски Союза Коммунистически партен Нохч-ГІалгІай областнойн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-ГІалгІай АССР-а Лакхехьарча Совета а орган

Ера 25

ИЮНЬ 1959 шу

№ 51 (2263)

Мах 20 коп.

Государственная библиотека СССР

Шерагіа боаржабергба вай тиша металл гулдара къовсам

Советски Союза промышленностерча гІишлошкарча, транспортерча, юрта боахамерча берригача болхлошка Татарски АССР-ерча къахьегамхоша даь

КХАЙКАРАЛ

ССКП XXI-гІча съезда исторически решенеша дог гІоздаьккха долча советски халкъо доккхача хьинарца къовсам лоаттабу СССР халкъа боахам дегІабоалабара оттаьча ворхІ шера плана хьалхарча шера заданеш кхоачашъяр духьа. Къахьегамен политически хьинар чІоагІа айдалар. ца белгалдаьннад хьатІахулча Советски Союза Коммунистически парте ЦК Пленума накъа баха кийчлуш дола денош. Укх шераркча пхе бетта йола план диккха сов а йоаккхаш кхоачашъяй Татарски АССР-ерча промышленни предприятеша, дуккхача заводашкарча, фабрикашкарча, гІишлошкарча къахьегамхой коллективаша декхараш тІаийцад ах шера йола программа ССКП ЦК Пленум хьеллача денга кхоачашъе аьнна.

Вай сийлахь-йоккха Даьхе дог тийшша йола халкъа боахама дерригa доакъош дІахо а чІоагІа дегІадоаладергдолча новкъа. ВорхІ шера план кхоачашъярца лоархІамегІа бола гІа боаккхаргба хІара сага сих лаьрхІа продукци хьаяра дуккхагІа дегІадаьккхача капиталистически мехкашта исторически лоаццача ханашка тІехьакхе а хьалхадовла а аьнна тІаийца СССР-а керттера экономически декхар кхоачащдаргахьа.

Из Іалаьмате доккха декхар кхоачащдара дукха материальни кхоачамаш эш. Царна юкъе лоархІамегІа дола дакъа ДІалоцаш да Іаьржа металл. Халкъа боахама тІа-тІа дуккхагІа эш болат, чон, прокат, турбаш, кхыйола металлургически промышленноста продукци.

Металл дуккхагІа арахецара Іалаьмате доккха лоархІам болаш да мехкарча дуккхача тиша металлах металлургически производстве дуккхагІа пайда эцар. Вайна хов, хьадеш долча дерригача болатах ах гаргга дар тиша металл юха лоала а деш хьаделга, цудухьа, совнагІа Іаьржа металлаш арахеца аьнна металлургически предприятешкарча къахьегамхоша тІаийца социалистически декхараш кхоачащделга дуккхача хьале уж предприятеш дуккхагІа а хан-ханнахьа а тиша Іаьржача металлаца Іалашъярах тийша хургда. СовнагІа лоаладаь металл ДІаухийтаргда йоккха овсарле йолаш болх бу керда станокаш, юртбоахама машинаш, мехкдаьттан газен промышленноста эша турбаш хьаярга, керда предприятеш хьалъярга а болх беш яраш шерьярга а, хІаьта иштта вай мехка шерра хьалде доладаьча чуІеча цІеной планаш кхоачашъярга а.

Металл дуккхагІа хьадара гІулакха тиша металл Іалаьмате боккха лоархІам болаш хилар чІоагІа кхета а деш, тха республикерча къахьегамхоша, шоай торонийн чот а яь, планах гулде оттаьча 200 эзар тонн тишача металла когаметта 400 эзар тонн тиша металл гулде а тІа а детта заводашка ДІадахьийта а аьнна дехкар тІаийцад 1959 шера. Татарски экономически административни районерча совнархоза промышленни предприятешеш гІишлош хьалъеча организацешеш планах 109 эзар тонн мара дала ца дезача уьх шера лургда 210 эзар тонн тиша металл; колхозашеш совхозашеш, РТС-ашеш, юрта боахамерча кхыча предприятешеш — 60 эзар тонн лургда, планах 22,6 тонн мара дала ца дезача; потребительски кооперацe организацеша кийчдергда 8 эзар тонн, планах 3,5 эзар тонн мара кийчде ца дезача. Тиша металл дуккха а дуккхагІа ДІалургда машиннаькьеи хини транспорта, РСФСР гІишлош хьалъяра Министерствоь, кхыча министерствайн ведомствайн предприятеша.

Тиша Іаьржа металл дий хьожаш партийнин, советскин, боахамен, общественнин организацеша баьча балхо хьахьекхар тиша металл дуккха а дуккхагІа гулде а промышленноста ДІадала а республике торонаш хилар. Пайда ца эцаш дукха тиша металл улл заводий, совхозий, РТС-ий, колхозий коашка, гІишлош еча моттигашка, машин-ваькьий станцешкеи перегонашкеи, кемаш сецача пристанашка, нах бахача кварталашка. ТІера ДІаяьха, къаенна, балха пайдана йоацача яьнна оборудовании машинаши дукха хана денз вІашагІа ца йоахаш а металлургически заводашта ДІа ца йохьийташ а латт. Кхы юха хургдоацаш дукха тиша металл доаду кхалажаш тІа ДІаккхувсаш. Металлах хІамаш еча хана хьакъьста металл, хьурмат ца деш, доал доацаш тайп-тайпара гонахьа карташ еча, улицашка фанараш оккара бІоагІий догІача, гаражашка, кхыча моттигашка, металл йоацача кхыча хІамаех уж хьае мегаргйоллашехьа а ДІа а ухийташ, доаду.

Тхо дог тийша да, тиша Іаьржа металл дуккхагІа гулдара кхы кІезигагІа йоацаш, цу тайшшара торонаш воьх республикашкеи, областашкеи, краяшкеи а хургхиларах. Цудухьа оаха тІахьехам а беш, кхайкарал ду промышленностерча, гІишлошкарча, транспортерча, юрта боахамерча берригача болхлошка, металлургически промышленноста эшаш дола тиша металл гулдара а ДІадахьийтара а йола планови заданеш дукхха тІех кхоачашъяр духьа лаьцача социалистически яхьа юкъе дувла, аьнна.

Тхо дог тийша да, вай мехкарча дуккхача къахьегамхоша тхоай тІахьехам хьаллоацаргхиларах.

ДЕКХАРАШ ДИЙЦА А ДИЙЦА, ТІАИЙЦАД ТАТАРСКИ АССР-а ПРЕДПРИЯТЕШКАРЧЕИ ОРГАНИЗАЦЕШКАРЧЕИ КЪАХЬЕГАМХОЙ КОЛЛЕКТИВАЙ СОБРАНЕШКА.

СССР-еи ГДР-еи цхьоагІо чІоагІа хилар къаьгга хьахьоккхар

19 июне ССКП ЦК-а Хьалхарча секретара, СССР-ъ Министрий Совета Председатела Н. С. Хрущевс, СЕПГ ЦК-а Хьалхарча секретара В. Ульбрихта, хІаьта иштта ГДР-а Министрий Совета Председателе О. Гротевола кулгаш яздир Германски Демократически Республика партийно-правительственни делегаци Советски Союзе хиларах йолча коммюнике тІа.

Коммюнике тІа яххача тайпара, 1959 шера 8-ча июне денз 20-ча июне кхаччалца ССКП ЦК-ан СССР-а Правительствосн хьийха доттагІал тІехь хьоашалгІа ена Советски Союзе хилар Германе Социалистически едини парте Центральни Комитетен, ГДР-а Правительствони, демократически Германе Национальни фронтен делегаци.

Коммюнике тІа белгалдоаккх, делегацеца вІашагІбеттабаларо даьча къамаьлаша а митингаша а хьахьекхар, ГДР-еи СССР-еи къахьегамхой уйлаш барти цаІ болаш хилар, хІаьта иштта пролетарски интернационализма дикача ларда тІа хьалъяьча шинна а паччахьалкхен йохаргйоаца цхьоагІо хилар.

Дунен халкъашта юкъера хьал дувцаш Советски Союзен Германски Демократически Республикен хьалхле лелаю деятелаш вІаши шоайла дагабувлаш, кертера уйла тІаяхийтар Европерча гІулакхий кхоккам боьхьца мелбергболаш малагІа наькъаш лохаргда яхача деша.

Шинна а оагІоно белгалдоаккх, йоах коммюнике тІа, малхбузерча паччахьалкхений гІозараш, эггара хьалха Германе Федеративни Республика дараш а долаш, дунен халкъашта юкъера кхохкам мелбе а машар чІоагІбе а къоастаданза даргдоаца, тІехьатетта йиш йоаца деш дувцара новкъарло е гІерташ хилар. Уж гІозараш, эггара хьалха цар хьашташ чакхдаха гІерташ вола Малхбузерча Германе канцлер Аденауэр керте а латташ, шоашта могар деш да «шийла тІом» дІахо боаржабе гІерташ.

Коммюнике тІа белгалдоах, ГДР-ас ший оагІорахьара ший машар безача политикаца дерригача дунен тІа машар чІоагІбеш доккха дакъа лоацача хана. Малхбузера Германи къаьнача милитаризма новкъа а яьнна, Европе тІема кхерама кертера кхуврч а хинна, ДІаэтта хилар. Боннерча доал деча гІозараша Малхбуверча Германех дуккхача а даькъе гитлеровски Германе лерах йода агрессивни милитаристски паччахьалкхе еш латт.

«Шийла тІом» лоаттабеш дуккха шераш даьнначул тІехьагІа, цхьатарра боьхьо йолаш ГДР-аси ФРГ-аси дакъа а лоацаш, дунен халкъашта юкъера аггара кертера деташ дувцаргдолаш Женеве кхыча мехкашшарча гІулакхий министрий совещани е малхбузера паччахьалкхенаш барта яхкара шоаш раьза хилар белгалдоаккх коммюнике тІа СССР-ен ГДР-ен правительствоша. Германски шиъ паччахьалкхе яц яхаш шоаш лоаттаььча позице тІера малхбузера паччахьалкхенаш ялара шаккхе а делегаци раьза я.

СССР-еи ГДР-еи правительствоша коммюнике тІа белгалдоаккх, Германецара дош машарца къоаста ца дичен Малхбузерча Берлинера оккупационни режим ДІа ца яьккхачен Германера а ерригача Европера а хьал овлан тІара тоаде йиш ца хилар. ГДР-а правительствоца барта а йолаш, Советски правительствос кхыча мехкашшарча гІулакхий министрий совещане юкъа оттаььча проектах Германеца машара договор йича дунен шоллагІча тІема гІулакх йисте а доаккхаргдар, кердача тІема духьалара карт хинна, ДІа а оттаргьяр из.

Нагахьа санна машара договоро яххача тайпара Германега атомнин ракетнин герз а ца хуле, цу гІулакхо Малхбузера милитаристаш атомни герзаца кийчбелга ДІа а доаккхе, яхаш белгалдоаккх коммюнике тІа, тІаккха германски ши паччахьалкхе вІаши гарга яра а уж шоайла вІаши уйлаш ехетаеш хилара а новкъа латта жертера духьале ДІаяргьяр. Германи машарца вІашагІкхетара цаІ мара боаца никъ ба из.

СССР-еи ГДР-еи делегацешта новкъа да, йоах коммюнике тІа, Малхбузерча кхаь паччахьалкхено кхыча мехкашшарча гІулакхий министрий Женевски совещане Германеца машара договора кийчо ярах а цунца из договор оттаярах а йола предложени тІа ца эцар. Цу предложенена меттел цар оттайир Одергара Нийссе кхачалца германски милитаристий доал ДІадоаржадеш, атомни герзаца ФРГ кийчъелга законах лерхІаш, из цу герзаца кийчъеш, хІаьта ерригa Германи НАТО-на юкъеозаш йола дукхача доккхача гІулакхий кегабеннача гІуртах латтача предложеней пакет.

Советски Союзен Германски Демократически Республикеи правительствоша ДІаккхайкаду, тІехьа тІайоагІача хана а Германеца машара договор оттаяра тІехьа шоаш къовсам лоаттабергхилар.

ДІахо коммюнике тІа белгалдоаккх, машар беза демократически паччахьалкхе а йолаш, Германи юхавІашагІтоха, из юхаметтаоттаева кертера гІулакх хиларах тарра германски шинна а паччахьалкхен конфедераци е аьнна Германски Демократически Республику оттаяь конструктивни планш Советски Союзо чІоагІа могаяр.

СССР-еи ГДР-еи правительствоша ДІаккхайкаду, йоах коммюнике тІа, Малхбузерча Берлине оккупационни режим латташ хиларах хьахинна цитара хьал ла йиш йоацаш хилар. Шинна а паччахьалкхен делегацеша эцане а тІаэцац дуккхача хана денз къоастаде дезаш латта из дош а ца къоастадеш, ерригача Берлине Малхбузера паччахьалкхенаш оккупационни режим оттае гІертилга. Цунца цхьана коммюнике тІа белгалдоаккх, Малхбузерча Берлинах дола дош из хьашт мел долча паччахьалкхенашца цхьана вІаши тІаэца йиш йолча тайпара къоастае СССР-еи ГДР-еи правительствош кийча хилар а из дош къоастадар дег чура шоашта дезилга а.

Советски Союзи Германски Демократически Республикеи, йоах коммюнике тІа, ціаккха а раьза хургьяц Малхбузерча Берлине оккупационни режим латтилга хаьда ха йоацаш тІехьдаккха, Европе машара кхерам тІатесса дола Малхбузерча Берлине вІаштІехьа доацаш этта хьал чехкагІа тоадара мел эшар де йисза кийча а я уж.

Коммюнике тІа белгалдоаккх, дунен халкъашта юкъе чехкагІа кьоастаде дезаш латта дешаш, парца Германеца машара договор оттаяра доши Малхбузерча Берлинах дола доши а долаш, къоастадара паччахьалкхений аггар керте латтарий совещане СССР-еи ГДР-еи правительствоша боккха лоархІам беш хилар. Шинна а мехка делегацеша хардаьхьа лерхІ Италеи Греции чехкка американски ракетни а атомни а базаш яхьа доладаь НАТО агрессивни блока юкъе даьхьа лоацаца паччахьалкхенаша леладу гІулакхаш. Шинна а оагІоно белгалдоаккх, эггара а тІехьатетта йиш йоацаш къоастаде дезача керттерча дешах цаІ—атомнин водородни герза тохкамаш делга ДІадаккхара дош хилар.

НАТО командовани Балтийски фордах цу агрессивни блока фордацарча тІема низий плацдарм е гІерташ хиларца дувзаденна, СССР-еи ГДР-еи правительствоша тІахьех дерригача прибалтийски мехкий правительствош, йоах коммюнике тІа, Балтийски фордах машара форд бе, пунах атомнин ракетнин герзах мукъайола, шийна чухь цхьанна а паччахьалкхен тІема база хургйоаца зона е.

Шинна а оагІоно ДІаккхайкаду, йоах коммюнике тІа, тІехьа тІайоагІача хана а СССР-еи ГДР-ен юкъе латтача, дог цІенача вежарий доттагІлен бувзамаш чІоагІдара а дегІадоаладара а шоай низ ехо берг ца хилар, из доттагІал Европе машар лорабаран чІоагІбаран доккха гІулакх а лоархІаш.

Германски Демократически Республика партийно-правительственни делегаци Советски Союзе ена хиларо хьахьекхар, йоах юхера а коммюнике тІа, йохаргйоаца цхьоагІо йолча, барт тайнача социалистически лагера паччахьалкхенийн халкъийн сийлахь-боккхача деза юкъе цу шин мехка айхха цхьоагІо хилар.

(ТАСС).

Планал совгІа 300 эзар сома продукци...

ССКП июньски Пленума сийна тІаийца социалистически декхараш кхоачаш а деш, валовойн товарнин продукци арахецара ах шерара план ханал хьалха, 20-ча июне кхоачашъяьй «Казалектромонтажа» треста Грознерча электромеханически завода болхлойн инженерно - технически болхлойн коллективо.

ТІехь-тІехьагІа балха овсарал сов а йоаккхаш, хьайоагІача коллективо хьалхара ах шу йистедоалаш планал совгІа 300 эзар сома продукци лургья. Из йоккха къахьегама котало яьккхай барт тайнача коллективо хьинарийца къахьегарах.

В. САЛЬНИКОВ,
электромезавода завкома заместитель.

Къонача буровикий толамаш

Сихбенна бурув деттара балхаш деш боахк Карабулакски бурув деттача конторера комсомольцаш кагирхойн. Цкъа комсомольски собране къонача болхлоша предложени елар комсомольско-кагирхой бурув детта бригада вІашагІйолла аьнна. Из бригада вІашагІъеллар. Комсомольцаш бурув детташ ба № 59 йолча скважина. Бригада кулгалдеш ва говза-бурув детта мастер Б. И. Попов.

Оборудовани а, инструмент а кийч а яь, пусковой конференце вІашагІкхийтар къона болхлой. Къамаьл даьча бурув деттача мастера Поповс, бурильщикаша А. Гащенкос, Н. Голубовс, иштта кхыболчар предложенеш тийлар 2300 метр вІоаргал дола скважина оттаьча хьанал 5 ди хьалха бурув техьа яккха.

Берригача болхлоша раьза хинна тІаийцар из боккхача лоархІамера предложени. Цул совгІа коммунистически къахьегама бригада яха цІи яккха а лаьрхІар цар.

Дукха халахетараш дора кхоачам хиллал хий, утажелитель, бурув детта инструменташ, иштта кхыйола технически материалаш ца хиларо.

Иштта халонаш шоашта хьалхашка лаьтта яле а ханал хьалха кхоачашйир ДІабахача шин детта план къонача буровикаша. Дика къахьийгад цар укх июнь бетта а. Из ха кхоачам ба укх бетта хьалхарча кхаь вІиран задани цар шин кІира кхоачашъяь йоллаше а, хІаьта скважина вІоаргал 2000 метрал дукхха тІех а яьннай. Дика къахьегарца белгалбаьннаб Голубов Николайс кулгалдеча сменера бурильщикаш.

Денгара-денга тІехкхоачашъю цар балха нормаш, хІаьта даь балхаш дика а хул. Доаккхал де мегаргдолаш гІулакх да бурув тохара график массаза а тІехкхоачашъе уж Іамаьлга.

Дика къахьегарал совгІа деша а багІа къона бурильщикаш. Царех цаІ ва Карабулакерча сайрийна дешача болхлой школе дешаш вола Голубов Николай.

Бурильщика гІонча вар Николай Редьков. Дукха ха йоацаш толаме чакхъяьккхар цо совнархозе учебни комбинате бурильщикийн курсаш. ХІанз бурильщикал болх беш ва Редьков.

Дикача хьокхамашца накъа баьккаб комсомольско-кагирхой бригадера болхлой ССКП ЦК июньски Пленума.

А. БАКАЛЮК.

Барзкъаш тегарий совгІат

Республика ейгача промышленноста Министерства №№ 2, 3 йолча барзкъаш тегача фабрикай коллективаша ССКП ЦК Пленума сийна шерра социалистически яхь а йоаржаяь ах шера план кхоачашъяьй. Цу шин фабрико планал совгІа 2400 эзар сома продукци а еннай, цул совгІа керда барзкъаш эрахеца а доладаьд.

Дика болх бу № 2 йолча фабрикерча нов. Ясинская кертте латтача 5-ча бригадо. Цу бригадера барзкъаш тегараш коммунистически къахьегама бригада аьнна цІи тиллийта къовсам лоаттабеш ба. Къаьстта белгалбаьннаб денна балха нормаш 150—180 процент кхоачашъеш бола мотористаш Л. Щербакова, Е. Самородова, Панфилова.

Беттагара беттага план тІеккхоачашъеш къахьег № 3 йолча фабрикерча коммунистически къахьегама бригада хила къовсам лоаттабеча А. П. Бороненкос кулгалдеча бригадо. Къаьстта хьинар долаш къахьегаш ба мотористаш бола Талгатова, Багатьян, Чербижева, Павлова. Цар массаза а 150 процентал тІех кхоачашъю балха нормаш.

Партен XXI съезда решенеша дегаш гІоз а даьха семилетван хьалхарча шера план 5 декабре кхоачашъе шоай низ ца кхобеш къахьег цу шин фабрика коллективаша.

Ф. ТКАЧЕВ.

1959 шера тиша Іаьржа металл гулдара план дикка тІехкхоачашъе декхараш тІаийцача Татарски АССР-ерча къахьегамхой инициатива хьакъехьа

1959 шера 13 июне баь

ССКП ЦК соцам

ДІахо йодача хана вай мехка экономика дегІайоалаяра ССКП XXI-гІча съездо оттадаь декхараш толамца кхоачащдара шоай низ макхоаччз дикаца новкъостал де гІертача Татарски Автономни Советски Социалистически Республикерча предприятей къахьегамхоша Іалаьмате доккха гІулакх каранийцад — тиша Іаьржа металл тулдара укх шера йола задани тІехкхоачашъе а планах 200 тонн мара дала ца дезача 400 тонн тиша Іаьржа меттал паччахьалкхенна ДІадала а аьнна декхараш тІаийцад.

Ховш да, мехкара хІамаш хьаеш дола низаш дегІадоаладара металл дуккхагІа хьадар мелла доккха лоархІам болаш да. Металл вайга дуккхагІа ме хул, сихагІа кхоачашъюлургья вайга керда предприятеш хьалъяра а, болх беш яраш шерьяра а, кердача машинащеи оборудованецеи уж кийчъяра а оттаяь семилетка заданеш, дукхагІа арахецаргья промышленни продукции наха эша товараш.

ВорхІ шера планах дикка дукхагІа хьаде лаьрхІад чон, болат, прокат. Семилетка хьалхара шу дика ДІадоладир металлургаша, планал совгІа пхе бетта цар делар 170 эзар тонн чон, 460 эзар тонн болат, 320 эзар тонн прокат.

ХІара планал совгІа яьккхача металла тонно семилетка заданеш сихагІа кхоачашъяйтаргйолга а вай мохк БІаьхегІен чІоагІагІен хулийтаргйолга а ховш, ССКП Центральни Комитето геттара раьза а хинна могаю Татарски АССР-ерча къахьегамхой инициатива, хІаьта мамогга дукхагІа из ДІайоаржае езаш хилар а лоархІ цо, из инициатива хьаллацараи вай мехкарча металлически заводашта эшаш дола тиша металл дукхагІа гулдар духьа шерра социалистически яхь йоаржаяраи промышленни предприятей, гІишлой, РТС-ий, совхозий, колхозий коллективаш партийнин советскин, боахамен, профсоюзнин, комсомольскин организацеш тІа а хьех.

ССКП ЦК Секретарь Н. С. ХРУЩЕВ

Шоай дош кхоачашду

Химически завода шоллагІа очередь хьалъеча ханал хьалха а тІехдика а монтажни балхаш чакхдахар да «КИП» яхача управлене монтажникашта хьалхашка латтарех лоархІамегІа дола декхар. Къаьстта дика ехетаду из декхар нов. Бехер керте латтача № 7 йолча участкерча болхлоша. Цу участке а дикагІа къахьегарца белгалбаьннаб нов. Тюрина керте латтача бригадера монтажникаш.

Грозненски химически заводе хьалъеш мел латтача цехашка чІоагІа къахьег монтажникаша. Кастта приборашш увттае болалургба уж кренкинг-заводе хьалъеш латтача Г-18 яхача установка тІа.

Къаьстта дика къахьег комсомольцашеи кагирхошеи. Царех лархІа безаш ба П. Фалей, П. Лыгов, Н. Махунин, иштта кхыбараш а.

Г. ЗАСОРИН.

Хьалхара ялат—паччахьалкхенна

Шалинцаш ялаташ чуэцаш боахк

Сихбенна ялаташ чуэцаш боахк Шалински районера болхлой. ХІара дийнахьа 300 гектар ялат хьакха лаьрхІад «Шалинский» совхозерча механизатораша. Цар ДІадоладаь гІулакх хьаллаьцад «Джалка» яхача совхозерча болхлоша а.

Кхашкарча станашкеи хьаттарашкеи хьалдийттача плакаташа, лозунгаша тІаьхьех беррига механизатораш ханнахьа а, ца дойташ а ялаташ чуэцара Наурски районерча къахьегамхоша даь кхайкарал хьаллаца яхаш.

Ялаташ чуэца доладалалехьа парте райкомо районерча укх лоархІамерча хана царна хьалхашка латта декхараш дувцаш агитаторий собрани яьй. ХІанз массайолча бригадашка, станашка агитационно-массови болх лелабу агитатораша.

«Шалинский» совхоза 2-ча отделене дика къахьегарца белгалбаьннаб тракторист А. Музыкаеви лафетни жатка машинист С. Дакаеви. 21-ча июне 25 гектар мукх хьекхар цар, планах 12 гектар мара хьакха ца безача.

— ХІара дийнахьа шишша норма йоаккхаргьеце-м балха хьа а сенна ух, — йоах тракториста Музыкаевс. Тха декхар да ханнахьа а, ца дойташ а ялаташ чуэцар.

Музыкаева агрегата юхха керда араяьннача жаткаца болх беш ва тракторист Х. Магомадов. Дика лелаю цо трактори жаткеи. Цудухьа дуккхагІа йолча хана шозза дуккхагІа ялат хьокх Магомадовс.

Цар доахача толамех лаьца да агитатора Межидовс арадоаха «Молния».

Сайрийна, болх йистебаьннаучул тІехьагІа отделенерча парторганизацe секретара нов. Оганесянен управляюще нов. Мохмадходжиевси агитатораш гул а баь дийнахьа даьча балхий итогаш вІашка а техар, гарггарча 3 дийнахьа де дезачун терко а йир.

«Шалинский» совхоза 1-ча отделене мукх хьекха баьннаб. Из хьалъэцеи арден араяьннай керда СК-3 яха комбайнаш.

Дукха да совхозашка кхоачамбоацараш а. Масса гектар ялат ший хьакха деза хац тракториста С. Бабулатовна.

Кхоачам хиллал яц ялат цІаувзаш йола автомашинаш а.

Н. ШИПУЛИН.

ЗАРМАЕВ ХЬАЛХА ВА

Массехк ди да Гудермесски района кхашка ялаташ чуэцаш латта. Эзар гектарал тІех мукх хьекхаб районе.

«Гудермесский» совхозе мукх хьакхарал совгІа касараш хьалъийде а болабеннаб. Из болх бе йолаеннай массехк агрегат. Къаьстта дика къахьег комбайнера нов. Зармаевс. Ший самоходни комбайнаца планах 13 гектара тІара арда дезача цо оард 20 гектара тІара ялат. Зармаевс дош деннад укх шера 200 гектарал кІезигагІа доацаш ялаташ чуэца.

Яндре моша горошек чуэца йолаяьй

Іалаьмате чІоагІа беххтокхаме ха эттай «Назрановски» совхоза Яндрерча отделене баьца даараш леладеташта хьалхашка. Укх деношка моша горошек чуэца йолаяьй цар. Хьалхарча дийнахь Ассиновски консервни заводе мошача горошках етта массехк машин ДІаяхийтар отделене болхлоша.

Еррига 23 гектар горошек ДІайийнай отделене.

Горошек чуэцача дика къахьегаш ба отделенера баьца даараш леладеташ бола болхлой Ганижева Фатима, Гандалоева Маддан, Гайсанова Довхан, иштта кхыбараш.

Моша горошек чуэца Яндрерча къахьегамхошта новкъостале баьккабар СурхотІара болхлой отделене управляющий Аушев Хьасани, юртсовета председатель Богатырев Асхьаби керте а болаш.

Доккха баркал аьлар Яндрерча къахьегамхоша шоашта новкъостала баьккаштa.

Х. ГАЛАЕВ.

МОСКВА ТАХАН. Саррахьа Вернадске проспектах. Хьалхашкахьара бІаргагуш яр метрополитена «Университет» яхача станце вестибюль я. А. Сергеева—Васильева сурт.

ТАСС фотохроника.

СССР-а Лакхехьарча Совета Президиуме

СССР-а Министрий Совето могадарах СССР Лакхехьарча Совета Президиумо СССР-а Лакхехьарча образованен союзно-республикански Министерствох СССР-а лакхехьарчен юкъерча специальнин образоване союзно-республикански Министерство яьй.

СССР-а Лакхехьарча Совета Президиумо СССР-а лакхехьарчен юкъерча специальнин образоване Министралла хьожаваьв нов. **Елютин Вячеслав Петрович.**

Нохч-ГІалгІай АССР шозлагІа хержаьча Лакхехьарча Совета йиълагІа сесси гулъярах

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума оттадаьд Нохч-ГІалгІай АССР шозлагІа хержаьча Лакхехьарча Совета йиълагІа сесси 9-ча июле, 1959 шера городе Грозне гулъе аьнна.

ЯЛАТАШ ОАСАРА КІАЛХАРА ДАХА!

* * *

Городо юрта новкъостал ду

Семилетка хьалхарча шера декхараш ханал хьалха кхоачашде хьинаре къахьегаш ба МагІалбика промышленноста а юрта боахама а къахьегамхой.

Пленума сийна тІаийца социалистически декхараш толамца кхоачаш а деш, хьалхарча ах шера мехкдаьттта даккхара план ханал 15 ди хьалха кхоачашъяй нефтяникаша. ШоллагІча ах шера планах эзараш тоннаш «Іаьржа дошув» дІалуш ба уж хІанз вай хьамсарча Даьхенна.

Ах шера план эггара хьалха кхоачашъяй Ленина орден лелаеча 1-ча промысла. Дика балха хьокхамаш даьхад 2-чеи 3-чеи промыслай, газовай цеха, электроцеха къахьегамхоша а, иштта кхыча коллективаша а.

Дикача хьокхамашца дІахьу оасар делга, доаръар Іалащделга, ялат чуэцара кийчо елга № 4 йолча совхозо (директор нов. Глебов). Дика къахьег «Ингушски» совхозерча Балоева Іайшата звенос, «Кавказ» яхача колхоза цхьайолча полеводчески а механизированни а звеноша. Укх деношка мукх хьакха болабеннаб колхоза къахьегамхой.

Укх шера дукха догІаш делхарах кхашкара балхаш (оасар делга, доаръар кийчделга, ялат чуэца кийчо елга) цхьатарра дІадахьа дезаш хилар а, совхозий а, колхоза а кулгалхошеи партийни организацешеи берригa къахьегамхой шиий ханнахьа оарцагІа ца бахар а бахьан долаш пропашной культураш оасаро йоаяр кхерам болаш сурт эттадар МагІалбика района кхашка цхьа кІира хьалха. Къаьстта воча хьал тІа яр хьажкІаши цхьайола гидуаргаш «Ингушски» совхоза 1-чеи, 2-чеи, 4-чеи отделенешка, цхьайолча колхоза бригадашка.

СихагІа оасар йистедаккхар дуьхьа балхаш вогІа лелачa отделенешка, бригадашка беррига а бахархой юрта боахама балхашта оарцагІа боахаш собранеш яьй ССКП МагІалбика горкомои горисполкомои. Масала, «Ингушски» совхоза 1-ча отделене цхьа кІира хьалхагІа 180 гектар гидуаргех оасар даь 48 гектар мара яцар, хІаьта 780 гектар хьажкІаш вІалла оасар де доладанза йовш латтар. Оасара аравоалаш ¶10—15 саг мара вацар. Беррига юртара нах вІашагІтеха собрани а яь, массанена отделене хьалхашка латта декхараш дІа а довзийташ июньски Пленума сийна социалистически яхье хьехаш болх бир оаха цига дукха ха йоацаш. Цу собране тулбеннача наха дош делар арахьара новкъостал ца дехаш, шоай низаца гарггарча деношка оасар а, жхыдола юрта боахама балхаш а йистедаха. Шоай дош сийленца кхоачаш а ду цар. Укх тІехьарча 3—4 дийнахьа ерригача гидуаргашта а, 100 совгІа гектар хьажкІашта а оасар даь баьннаб уж. ХІанз хІара дийнахьа оасар деш 150—200 саг хул 1-ча отделене. Цо хьахьокх нахаца кхетама болх беш хилча мара балхаш дика ледарг доацилга.

Цул совгІа горкомои горисполкомои оасар сихагІа йистедаккхара оарцагІа баьхаб МагІалбика промышленни предприятешкара, учрежденешкара, организацешкара къахьегамхой. Цар дош деннад 410 гектар «Ингушски» совхозеи, 110 гектар «Кавказ» яхача колхозеи хьажкІашта оасар де. Укх тІехьарча 2—3 дийнахьа оасар даь яьхай 280 гектар хьажкІий, 1—2 дийнахьа оасар даь йоахаргІолаш я кхейисараш а.

Къаьстта дика новкъостал дир «Ингушски» совхоза 4-ча отделенена горпромкомбинато (директор нов. Гетагазов), «Терек» яхача артело (председатель нов. Герасимов), ЖБК (начальник нов. Ступник, парторг нов. Кучерявенко), иштта кхыйолча предприятей а коллективаша. Дикача балхаца белгалбаьлар промкомбината болхлой Захарова Люба, Харсиева Лида, иштта кхыбараш а. 1, 5 норма йоаккхаш оасар дир цар. Цхьан дийнахьа 60 саг ваха «Ингушски» совхоза 3-ча отделене 46 гектар хьажкІашта оасар дир НПУ транспортни контора болхлоша. Дика оасар дир шофераша Котиков Хьасана, Пономаренко Николайс, слесара Дутиновс, иштта кхыбараша а. Цу отделене 50 гектар хьажкІашта оасар даьд 1-чеи 2-чеи промыслай коллективаша а.

«Кавказ» яхача колхоза хьажкІех 30 гектара тІа оасар деш 2 дийнахьа дика къахьийгар строительно-монтажни цеха болхлоша.

Оасар сихагІа йистедаккха новкъостал деш я ремонтно-механически цеха, газовой цеха, АТК-а, модай ателье, горисполкома, парте горкома, иштта кхыча предприятей а организацей а коллективаш.

Укх деношка сихбенна кхашкара балхаш деш хьинаре къахьег МагІалбика района юрта боахама а, промышленноста а къахьегамхоша.

М. БУЗУРКИЕВ,
ССКП МагІалбика горкома секретарь.

Цун балха ди

Іуйрийна ялхлагІа сахьат дола мара деннадацар массаза санна «Назрановски» совхоза 5-ча отделене управляющи конторе вагІача хана. Селхан саррахьа ше де аьннар даьдий хьежаш вагІар из.

Дукха хул управляюще къестаде деза гІулаккхаш. Укх сахьате оасар де балха болхлой хьабоагІаргба, цхьабакъда, царна лаьрхІа селхан пхьараша даь хинна целаш ир данза-м да. Тракторни бригадера учетчик балхара дІавалар бахьан долаш учет ца еш бисаб селханара болх а.

Юрта совета новкъосталца дукхача наха къахьег ялаташта оасар деш а, кхыдола балхаш деш а. Тахан а хургва 100-нел тІех саг. Царна а дІабала беза болх.

Совхоза конторера а телефон етт хьалхарча дийнахьа даьча балхий сводка хьая яхаш.

Тайп-тайпара указанеш тел управляюще нов. Газдиевс звеньевойшта, шофераша, кхыбараша.

Хьалхарча дийнахьа ше даькхар хІара болхлочоа ховргдолаш счетоводаца цхьана нормаш увттаю цо.

Беррига болхлой дІа-юха къаст шо-шоай моттигашка. Управляюще сихагІа кхашка ваха гІерт. Тахан из кхача везаш ва тракторни бригаде, шурий-товарни ферме, сомаш лелабеча бригаде, иштта кхыча моттигашка.

ХІанз кхашка ара ца воалаш конторе дукха ма гайрий хьо, хІара денна иштта дукха гІулаккхаш хул хьа конторе, аьнна оаха шийга хьаттача, шоашта бІарга ма дайрий шоана мел дукха гІулаккхаш са къестаде дийзар, иштта хургда кхоана а, ломма а, кхы дІахо йодача хана а, аьлар Газдиево.

Балха гІулаккхаш къестадарал совгІа, тайп-тайпара болча уполномоченнеша а дукха ха йоаю.

— Шоай балха тІера а боахаш уж хьаалхийтара бахьан долаш шоай а тха а болх боабу цар, йоах Газдиевс, цхьабакъда, цхьаболча уполномоченнеша-м дика новкъостал ду. Царех лархІа везаш ва ССКП райкомо вайта уполномоченный нов. Иванов. Цо дукха хабар а дувцац, гІулаккхашца новкъостал а ду. Управляюще дІа ца кхоачаш йисача моттиге ваха гІерт нов. Иванов.

Іурра денз сарралца конторе, кхашка, фермашка, кхычахьа хул отделене управляюще нов. Газдиев. Хьакъхьалца, говза дІахьу цо шиий болх.

М. ХАТАГОВ.

Долакха-Юртарча кхашка

Сихденнад Наьсарен районерча «Октябрра 40 шу» яхача совхоза Долакха-Юртарча отделене кхашкара балхаш. Механизаторашца коартолашта гувнаш ду, гидуаргаштеи хьажкІаштеи культивацн ю. Къаьстта чІогІа хьинаре балхаш ду хьажкІий кхашка. Бакъда, беррига болхлой звеношка бекъа а бенна шошоай кхашка хьажкІашта гІулаккх деш ба.

Отделене агроном Далгиев Ахьмад сарралца болхлоштеи механизаторашштеи юкъе хул.

Агрономашца чІогІа барт тайна бу шоай болх бригадираша Цечоев Яхььяси Кулбужев Къашбулатеи. Уж хадданза къонача трактористий балхага хьожаш а царна новкъостал деш а хул.

Тракторни бригадашка кийчдеш даа хІама да, бакъда, иштта дац полеводчески бригадашкара гІулаккхаш. Укхаза болхлоша шоаш цІагІара бенача бекъача кхачах банза ца боллаш кхоачам бу. Дукхха дикагІа хилла дезар механизаторашта луш дола даа хІама а. Совхозага долаш дола дулх. шура фуаш бригаде доацаш да.

Совхоза кулгалхоша кхашка балха боахкача механизаторашштеи болхлоштеи шиий лерттІа кхача а, болхлой гаьнарча кхашка дІа а, юрташка юха а кхувла транспорт а хилийтача балха чІогІа пайдана хургда.

Х. МАХИТАРОВ,
Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета юртбоахама группа начальник.

Хьинаре къахьег кхашка

«Октябрра 40 шу» яхача совхоза Наьсар-Кертерча отделене кхашка чуийнна оасарах боахк юртара кагий а боккхий а нах.

Сецца арабаьле боад боллалца хІара звенос шо-шоай хьажкІий кхаш тІа шерра оасара мулаш доах. 64 гектар коартолашта оасар а гувнаш а даь йистебаьннаб отделене болхлой. 8 трактор Іурра денз сарралца кхашка урагІ а пхорагІ а культивацн еш я.

Къаьстта хьинаре къахьег механизированни звеной звеньевойш болча Бембулатеи Іалаудинеи МуцольговгІар. Шоай «Беларусь» яхача тракторашта хІаранена дийнахь йола норма 20 гектар йолча 30—35 гектара тІа культивацн ю цар.

Оасархошта юкъе дика къахьегарца белгалбаьннаб звеньевойш Вышегуров Іаддал-Мажит, Шанахоев Махьмад, Колоев Юсап, Газгиреев Шарпуддин. Нормах 0,15 гектар хьажкІашта оасар де дезача метте 0,30 гектарага кхоач уж хІара денна.

У. АБАДИЕВ.

Хьажкіаш дика хьувкъийтара

Тракторист Хусейнов Ахьмад Грозненски района шурий совхоза кхоалагІча отделене болх беш вола шоллагІа шу да. Дика хьатІаьлъннай Хусейнов керте латтача звенос квадратно-гнездовой хьисапе дІайийна 132 гектар хьажкІаш. Цхьаккха ди а сахьат а зехьа ца доадеш къахьег звено членаша укх шера ялаташ дикагІа хьувкъийтара.

У. ТЕРЛОЕВ.

1959 шера 20-ча июне кхаччалца процентташца лоархІаш Нохч-ГІалгІай АССР-а районаша паччахьалкхенна дулхи, шуреи, фуаши, тхаи дІадалара 1959 шера ах шерара социалистически декхараш кхоачашдара хьакъехьара

СВОДКА

Районаш	Дулх	Шура	Фуаш	Тха
Ножай-Юртовски	137	664	262	58
Саясановски	134	47	150	30
Ачхой-Мартанов.	120	79	54	96
Шелковской	106	86	88	84
Курчалоевски	98	141	135	87
Первомайски	91	81	95	46
Гудермесски	90	87	86	68
г. Грозный	82	75	—	—
Сунженски	78	97	86	118
МагІалбике	67	82	67	21
Грозненски	65	81	91	100
Наурски	62	96	74	92
Надтеречни	59	78	111	124
Каргалински	57	93	81	97
Шалински	55	74	56	125
Советски	48	46	35	11
Веденски	47	82	85	25
Наьсарен	46	79	77	44
Урус-Мартановски	42	77	63	70

* * *

ТІаийца социалистически декхараш ханал хьалха кхоачашдар духьа социалистически яхь а йоаржаяь, Ножай - Юртовскин, Саясановскин, Ачхой-Мартановскин, Шелковскойн районашкарча юрта боахама къахьегамхоша ханал хьалхагІа тІехкхоачашдаьд паччахьалкхенна дулх дІадалара дола социалистически декхараш.

Паччахьалкхенна шуреи фуаши дІадаларна дола шоай декхараш тІехкхоачашдаьд Ножай-Юртовскин Курчалоевскин районашкарча колхозаша. Паччахьалкхенна тха дІадаларна дола декхараш тІехкхоачашдаьд Шалинскин, Надтеречнин, Сунженскин, Грозненскин районаша. Социалистически декхараш кхоачашдаь яла йоахк Первомайскин, Гудермесскин, Сунженскин, кхы дукхен районаш.

Цхьабакъда, геттара во латт дулх дІадалара дола шоай декхараш кхыметтел 50 процент а кхоачаш ца даьча Советскин, Веденскин, Наьсаренн, къаьстта Урус-Мартановскин районашка социалистически декхараш кхоачашделга.

ТІехьарча итт дийнахьа паччахьалкхенна шуреи фуъаши дІателилга кІезигдаьд Урус-Мартановскин, Шелковскойн, Сунженскин районаша.

Районашкарча партийнин, советскин, юртбоахамен органий декхар латт ССКП ЦК июньски Пленум хьаелларгхиларца юрташкарча къахьегамхой творчески хьинар кхы а дикагІа айдарах а хІаьта иштта дерригача долаш долча кхоачамехи торонехи тІаийца социалистически декхараш кхоачашдарна пайда эцарах а.

Агитаце болх дика лел

1957 шера «Малгобекнефта» управлене № 2 йолча мехкдаьтта промысле вІашагІтехар политически Іилмани хьехамаш доаржадеча Общества члений 9 сатах латта группа.

Цу группана юкъе ба инженераши техникаши Н. А. Орехов, М. А. Дзугаев, Н. М. Шмелев, жхыбараш. Дукха ха йоацаш Грозненски мехкдаьтта институт е техникум яькка къона специалисташ ба уж.

Политически, экономически, технически хьехамаш луш, дикагІа йола опыт дІайовзийташ боккха болх бу группан членаша нефтяникашта юкъе. Цар чІогІа лоархІаш а ба уж членаш.

Хьехам баларцеи опыт йовзийтарцеи промысла коллективана цар новкъостал ду керда торонаши средства-ши лаха, мехкдаьтта дукхагІа даккха, из доаккхаш цунга дІабода мах лохбе.

«Скважинашта ремонт яьчул тІехьатІа юха ремонт ялца йоаккха ха йІаьхъяра наькъаш» яха лекци № 2 бригаде ше ешаш, мехкдаьтта доаккхача мастера техника А. М. Изаксона эьлар ,турбаш гІомаро бІехъярца лоаттабу къовсам» яха а кхыйола а лекцеш.

Халкъа дешара гІулакх эргадаккхарах, школа вахара, производствона гарга оазрах ССКП XXI-ча съездо яьча решенеца дувзаденна общества члений группо промысле деша дагІача берий даьшта лаьрхІа лектори йиллай. Цу лекторе йийшай «Кхувш йоагІача тІехьенна коммунистически хьехам баларах», «СССР-а халкъий доттагІленах» яха а кхыйола а лекцеш. Лекцеш йийшар горОНО болхлоша И. Г. Сотниковс, Г. В. Жаворонковс, кхыбараша а.

Лекцеш йийшачул тІехьатІа кинофильмаш хьувкх. Деша дагІача берий даьшта - ноаношта йиллача цу университета хІанзехьа а дика хІамаш де кхийнад.

Промысле юкъекхувл мехкдаьтта даккхара керда, прогрессивни методаш, вставнии готтеи насосаш, жидкопускателаш, углеродни кІийлен тІара насосаш, шоллагІа йола методаш, хица мехкдаьтта тІоа бохабар, и. кх. я. а.

Организаторско - боахама балхаца цхьана лекционни пропагандо кхетам балара, техника йовзара, къахьегама культура лакхъяра новкъостал а ду, производственни планаш кхоачаши тІехкхоачаши яра коллектив оарцагІа а йоаккх.

«Малгобекнефта» мехкдаьтта управлене шоллагІча промыслерча Общества членаша беча балхо хьаьхьох лекционни пропаганда вахарца миштa ювза еза, производства декхарашта миштa тІаерзде еза.

А. ШТЕФАН.

Промысла кертерча инженера Н. А. Орехов, хица мехкдаьтта тІоа бохабеш йола шийн кхыбарийн опыт а яйза, ше кийчъяь «Хица тІоа бохабари цун лоархІами» яха лекци йийшар «Малгобекнефта» мехкдаьтта доаккхача управлене промыслови Іилматехнически конференце.

Орехов шийта ладийгІарашта дийцар, укх тІехьарча хана мехкдаьтта доаккхилга лакхде лерхІаш, мехкдаьтта тІоана говзалца низ тІабахийтаб, яхаш. Скважине гІолла «АН-500» яхача ше къаьстта йолча насосаца йоккха давлени а яь, тІоана юкъе хий чудохийт. Иштта хий чудахийтача, цо мехкдаьтта тІоа боха а бий, мехкдаьтта дикагІа долалу. Цу тайпара лакхду мехкдаьтта доаккхилга.

Мехкдаьтта доаккхача мастера Н. М. Шмелевс нефтяникашта йийшай «Промыслови оборудованено ю ремонт», «Промысле парафинизацца лоаттабу къовсам» яха а кхыйола а лекцеш.

Халкъа дешара гІулакх эргадаккхарах, школа вахара, производствона гарга оазрах ССКП XXI-ча съездо яьча решенеца дувзаденна общества члений группо промысле деша дагІача берий даьшта лаьрхІа лектори йиллай. Цу лекторе йийшай «Кхувш йоагІача тІехьенна коммунистически хьехам баларах», «СССР-а халкъий доттагІленах» яха а кхыйола а лекцеш. Лекцеш йийшар горОНО болхлоша И. Г. Сотниковс, Г. В. Жаворонковс, кхыбараша а.

Лекцеш йийшачул тІехьатІа кинофильмаш хьувкх. Деша дагІача берий даьшта - ноаношта йиллача цу университета хІанзехьа а дика хІамаш де кхийнад.

Промысле юкъекхувл мехкдаьтта даккхара керда, прогрессивни методаш, вставнии готтеи насосаш, жидкопускателаш, углеродни кІийлен тІара насосаш, шоллагІа йола методаш, хица мехкдаьтта тІоа бохабар, и. кх. я. а.

Организаторско - боахама балхаца цхьана лекционни пропагандо кхетам балара, техника йовзара, къахьегама культура лакхъяра новкъостал а ду, производственни планаш кхоачаши тІехкхоачаши яра коллектив оарцагІа а йоаккх.

«Малгобекнефта» мехкдаьтта управлене шоллагІча промыслерча Общества членаша беча балхо хьаьхьох лекционни пропаганда вахарца миштa ювза еза, производства декхарашта миштa тІаерзде еза.

А. ШТЕФАН.

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР. Республика колхозаши совхозаши ка бола ялаташ чуэца йолаеннай. Уж ялаташ раздельни хьисапе хьекх.

Нохч-ГІалгІай мехка эггара хьалха мукх хьакха йолаеннар Гудермесски совхоз я.

Сурта тІа: «Гудермесски» яхача совхозе мукх чуэцаш боахк.

В. Байдалова сурт.

ТАСС фотохроника.

ДЕШАРХОША ШОАШТА ГІУЛАКХ ДУ

№ 2 йолча киевски школе-интернате деш дола гІулакх дешархоша шоаш делга дІадоладеннад. Укхаза дешархоша шоаш ду школа цІенош цІенделга а, цхьалха доахилга а. Школе-интернате вІашагІъехкай когий гІирсашта, барзкъашта, школа мебела ремонт еррйола, эизашта а баьцовгІашта а гІулакх дергдола бригадаш.

Сурта тІа: дешархой бийша бада цІа цхьалхадаккхар. Хьалхашкахьа бІаргатушъяр — 7-ча классера дешархо Таня Пушкарева.

Н. Цидильковсе сурт.

ТАСС фотохроника.

Къилбаседа Кавказа халкъа дешара совещани

МАССАЗА САННА ДОАЦА ДЕШАРА ШУ ДОЛАЛУШ

*** Ялат дукхагІа хьан хьийкъад? Дешархоша болх баьр хьийкъад. * Дагестанцаш занятеш цхьан сменага яха гІерт. Царна новкъостал ду къахьегамхоша. * Къилбаседа-ХІирий мехка юртарча школашка шоай колхозий перспективни планаш я * Эшн-теш республике, крае заочни юкъерча дешара школа? Ставропольцаша йоах: езац, хьаштдац. ХІара районе заочни классаш вІашагІйохка еза. * Къамий школе цхьоалагІча классе малагІча меттела хьеха деза? Из дош берий даьша-ноаноша шоаш къоастаде деза.**

Нов. Цыганковс иштта дукха масалаш доаладир районий юртарча школашца беча балхах лаьца а кхуьш йола тІехье кхетаяра къахьегам мел пайдана ба хьахьокхаш а. Дешархоша дикагІа деш, вахар дикагІа довз, кхоане къаьгагІа гу, шоашта эшар толашагІа кхетаду. Школе Іомадеча дешаро новкъостал ду кагирхошта дикагІа болх бе а ялат чІогІагІа хьувкъаде а. Масала, Нестеровски школа дешархой бригадо дІадахача шера гектара тІара 95 центнер йоаккхаш гибридни хьажкІаш яьхар.

Совещане къамаьл даьча берригаеша а уж тайна гІулакхаш дукха дийцар. Карачаево-Черкесски областной халкъа дешара отдела заведующе нов. Сорокинас аьлар, дешархой бригадо колхозникел дукхагІа ялат хьувкъийт. Карачаево-Черкесски областерча дешархоша гектара тІара 130—140 центнер йоаккхаш хьажкІаш яьхай.

Халкъа дешар дикагІа эргадаккхара боккха лоархІам болаш да материально - технически база йиллар. Керда школай цІенош, мастерскеш, интернаташта общежитеш, и. кх. д. а эш. Уж еррига эданеш паччахьалкхено ерг ма йий аьнна лерхІа йиш йолаш дац, цо школаш яхкара дукха ахча хьахийца дале а. Берригача наьха новкъостал эш уж эданеш хьалъяра.

Дагестане укх гарггарча хана юхьанцарча дешара еррига школаш цхьаь смена тІа яха лерхІ, хІаьта тІехьагІо дукха сменаш хулга геттар дІа а доаккхаргдолаш, аьлар Дагестана просвещене министра Межидовс, Акушински района инициативах школашта новкъостал деш яхь йолаяй республике. ХІара колхоза школа йилла план оттаяй. Еррига районаша хьадда дола дехкараш шоашта тІаийцад. Акушински районе колхозаша 1959—1960 шерашка бархІ шерарча йитъ школени юхьанцарча дешара цхьаь школени зданеш ергьа, бархІ шерарча 5 школа ахы хьатІа цІенош дергда. Республика общественносто укх 3—4 шера ший чотах а ший низаца а 2 эзар совгІа школашта тайп-тайпара цІенош хьалде декхар тІаийцад!

Дагестане доладаь из гІулакх шера дІадоаржаде доагІаш да. Нохч-ГІалгІай АССР-е дукхача колхозаша шоашта тІаийцад школаш хьалъе аьнна декхараш (цунах дийцар ший доклада тІа нов. Цыганковс), цхьабакъда, хІанз а хьадаьр лоадама хІама дац. Еррига экономически низ болча колхозий сийлен декхар да — кердача хьалашка школаша дика болх бе йиш хургйолаш гІулакх царна нийсдар.

Общественносто школашта деча новкъосталах дийцар Кабардино-Балкарски АССР-а просвещене министра нов. Чеченовс. Дукхача доаккъоех латта боахам бола № 3 йолча школана-интерната районерча колхозаша новкъостал дир 9 бехка етт, 20 жий, 9 жаргІа, 18 хурск, 36 ниях а луш, хІаьта республика Министрий Совето доахана, хьахкхарашта,жена кхийнаш де материалаш елар. Цу тайпара болча дешара боахаме школе-интернате хьалкхувча наха масса а оагІорахьара хьайбай боахам а бовзаргба, цул тІехьагІа шоаех боккха пайда а боалаш, колхозашкеи совхозашкеи къахьега а ховргда царна.

* * *

Дукхача даькъе цхьаболча халкъа дешара органий хьалхле лелаерашта, школай директорашта магац йоккхагІа йолча классашка деша багІараш малагІча говзала Іомабергба къоастаде, малагІа специалист эшаргва халкъа боахам ха. Къилбаседа-ХІирашкахьа цхьа опыт яьй. Республика просвещене министерствос Госпланаца цхьана еррига колхозий боахамаш тохкамца Іомадир. Юртбоахама артелий собранешка дийцар 2—3 шу даьлча колхозашта малагІа кадраш эшаргъя. Еррига школашка колхозаш дегІайоалаяра перспективни планаш я. Цу планашка хьежжа кийчъю школашка кадраш.

Из дийцачул тІехьагІа, Къилбаседа-ХІирий республика просвещене министра нов. Тотровс хьоадир эггара дукхагІа эша говзалаш производстве Іомаергйолаш программа чехкагІа оттае езаргхилар. Строителаша яхача тайпара аьлча района, колхоза, совхоза эргалонашка хьежжа нах чуозаргболаш производственни предметий нормативни программаш эш. Производственни балха дешархой Іомабергбола программа ше оттаю директора хІара школе. Цу гІулакхо дукха ха а йоаяйт, кустарщина хьа а хулийт.

* * *

Ставропольски крае заочнии сарахьеи дешара дешашта уйла тІаяхийтай. «Эший-теш краевой, областной, республикански заочни юкъера школаш? — аьнна хаттар дир Ставропольски краевой халкъа дешара отдела заведующе н. Черниковс.—Уж тайна школаш эшац. Цар когаметта юкъерча школашка заочни классаш ехкача бакъахьа я. Къаьстта кхийнача наха хьехара дешашка хьежаш хургйолаш краевой заочни школах методически кабинет йича бакъахьа я»,—йоахар цо, цу хаттара ше жоп а луш. Нов. Черниковс кхыйола лоархІамера предложенеш а юкъе йоалайир. Юртарча моттигашка кхийнача наха хьехилга во оттадаь лоархІ цо. Сарахьа дешаш йола школаш алхха районий центрашка мара хиннаяц. Цу гІулакхо болх беш болча кагирхой деша йиш хилар кІезигдора. Сарахьа дешаш йола классаш хила еза хІара юртарча школе. Краерча дукхача колхозаша дешархой бригадашта дика культурни станаш яьй. Къахьегамхой депутатий краевой Совета сессе экономически низ болча еррига колхозашта могадир уж тайна станаш йохкилга. Культурни станаш хилча кагирхой къахьегилга а салоІилга а дикагІа вІаштІехьа даргда.

Адыгейски облОНО заведующе нов. Патоковс аьлар, школе деша дагІача берашта Іуйрана дІайха даа хІама вІаштІехьа даькхад дукхача колхозаша. Красногвардейски районе колхозий чотах хІара дешархочои Іуйрана даа хІама хилийта оттадаьд. Ростовски областе, Ставропольскин Краснодарскин краяй дукхача районашка иштта йоаккхо ю хьалкхувча тІехьен.

ЧІогІа дийцар къамий школашка берашта малагІча меттала хьехаргда яха дош. Цу дешах тайп-тайпара уйлаш хилар. Нохч-ГІалгІай АССР-е лаьрхІад эрсий меттала хьехаргдолаш подготовительни классаш яхка, нохчийн гІалгІайн метташ предметаш хиларах тарра хьехаргдолаш. Дагестане нийса лерхІ хьалхарчеи шоллагІчеи классашка наьна меттала хьийхача, хІаьта кхоалагІча классе денз эрсий меттала хьеха доладича. Калмыцкин АССР-е пхелагІча классера денз эрсий меттала хьеха лаьрхІад. МалагІа бакълув? Цу деша лоаццача дешашца нийса жоп делар Российски Федераце просвещене министра нов. Афанасенкос.

— Даьшка-ноаношка хатта деза? Царга къоастадайтача бакъахьа да юхьхьерча школе берашта малагІча меттала хьехаргда.

Совещане къамаьл дир ССКП ЦК-а инструктора нов. Меньшиковас.

Совещане къамаьл дир Российски Федераце просвещене министра нов. Афанасенкос.

— Къаьнарча ширбаьннача новкъа ваха йиш яц хІанз. Халкъа дешара болхлой дукхагІа дагабувла беза хьехархошца, берий даьшца-ноаношца, хьадда нийса йолча планаца болх бе беза цар. Керда дешара шу доладала кІезига ха йисай, хІаьта цунна кийчо ешц цхьаькха дицдалийта йиш яц. Кертера дар да: нах лерттІа дІа-юха нийсбар, де аьнна оттадаьр мишта кхоачашду тахкар.

ХІанз чІогІа лоархІаме да укх гаргарча шерашка школаш мишта хувцаргъя къоастадара бахача нахага хІара школа мишта хургъя дІахайтар а. Школашта керте латта беза творчески бола, хьаькъал дола, хьехархошта хьехархой хила бокъо йола нах. Дика школа мишта хургъя гуш а из хьае гІерташ а хилва директор. Дешархошта алхха хьадда дола дешар хьийха ца Іеш, дешара яькха тІакхувргбола уйла дешархошта дег чу йоалаеш а хила декхарийла ба педагогаш (из кІезигагІа лоархІам болаш дац).

Керда шинни завод

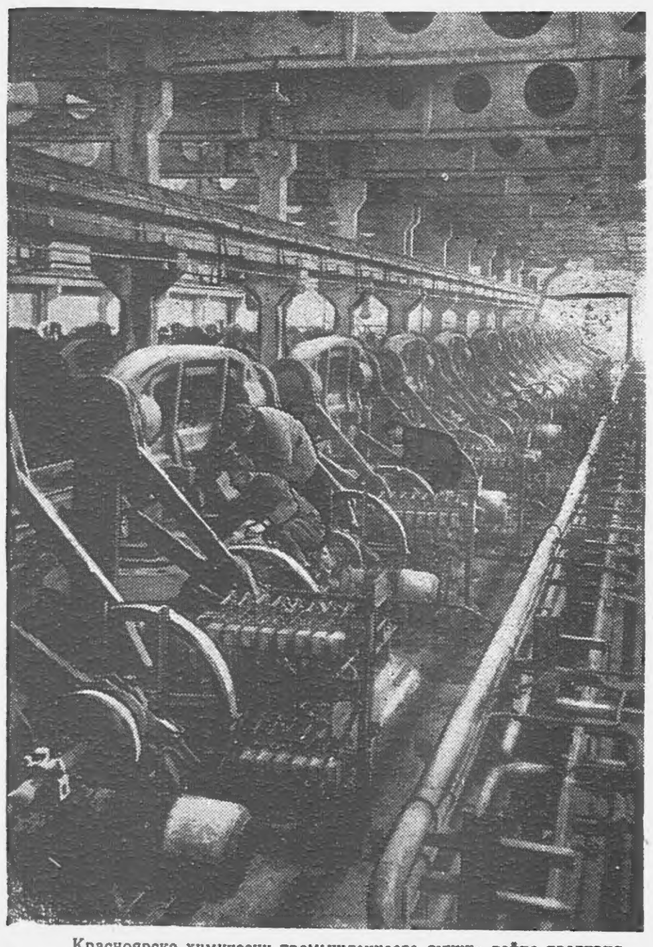

Красноярске химически промышленноста дуккха тайпа предприятеш хьалъеш латт. Къаьстта сихденнад шинни завод хьалъеш ду балхаш. Цун хьалхара очередь укх шера болх бе йолаялийта лерхI.

Предприяти вай ханарча оборудованеца- Іалашъеш я. Укхаза шерра юкъехьоргьа автоматикен телемеханикен.

Покрышкашта вулканизаци еча балха автоматизаци яро торо хулийтаргьа цу балха тIехь технологически режим цIенхаштта лоаттае. Вулканизатораш тIа покрышкаш уттаеш а уж тIера Іойоахаш а механизмаш оттаергьа.

СУРТА ТIА: покрышкашта вулканизаци ю цех. Вулканизацен процессашка хьажа эша автоматически устройствоца кийчъяь оборудовани оттаю укхаза.

Ю. Бармина сурт. ТАСС фотохроника.

Дег тIара аьнна дешаш

Палате хьачувоал кIай халат дувха саг. Цхьан менгегара шоллагIча менгега а водаш, унахошка а хьежаш, медсестрага де деза дарба дIаязйайт цо.

Унахой сатийна хIамаш хетташ а ладувгIаш а, шоашкара хьал дIадувцаш а ба кIай халат дувхача сагага, Максим Иванович Перстенкога, РСФСР заслуженни лорага.

Дукха хана денз болх баьб цо республикански тIема инвалидий госпитале. Укхаза лакхъелар цун говзал а сий а.

ТIом болча хана а, тIом дIабаьнначул тIехьагIа а дуккхача наха хала операцеш а яьй. Даьхе бахьан лийтараш тоа а баь дIа а бахийтаб Максим Ивановича.

Дуккхаш итташ письмошийду хирурга ше тоабаьча нахагара. Цунга язду Тамбовера, Ставрополера, Якутера, Камчаткера, иштта кхычахьара.

Цу письмош тIа баркалаш язду Максим Ивановича новкъосташта— лорашта А. Г. Абазована а, Ф. П. Урьевана а, О. Б. Рогальскена а.

Бер долча хана денз хаьш тIаьхкчура иккха яр Къилбаседа-ХIирий мехкара Агнаева Аза. 20 шу даллалца лийлар из цу лазара дарба де вIаштIехьа ца доалаш.

Грозне а ена, Максим Ивановичага операци яйтар цо. Дукха хало яйра Азас. Бакъда астагIал дIа а даьнна; бокъонца тоа а енна дIа-м яхар из.

11 бутт баьлча денз цамогаш хиларах цхьа ког 8 сантиметр лоацагI а болаш астагIа вар 23 шу даьнна зIамина саг, Тамбове ваха Чернышев Анатолий. Соахка Тамбовера Грозне а вена Максим Ивановичага операци яйтар цо. Массехк бетта операци яь иллар из, чIоагIа хало ззар. Зехьа-м довнзар цо лелаДаьр: ког тоа а бенна, астагIал дIа а даьнна цIавахар Анатолий.

Кхо шу кхьалха Кабардино-Балкарера Алексей Кудрича автомобила кIал вахарах аьрда ворув йийра. Лораша дарба а даь тоаевнначул тIехьагIа, аьтта ког лоацагIа а хинна, астагIа хилар Алексей. Грозне говза хирург ва аьнна шийна хезачул тIехьагIа, кхы ха ца йоаеш, Грозне а вена операци яйтар цо Максим Ивановичага.

Хьалха ше хиннача тайпара тоа а веннa цIавахар Алексей.

— ЦIенча дег тIара баркал оал аз сай degIах даьлла доккха саккат дIадаьккхача Максим Ивановича а ерригача госпитала коллектива а, — яхаш язду нов. Кудрича больнице предложеней книжка тIа.

Книжка тIа лорашта баркал оалаш дешаш яздаьд Жамбекова Хасанбе а, Салуев Сайдмахьмада а, Хатаев Хьасана а, Кодзоева Ленао а иштта кхычар а. ЦIенча дег тIара аьнна дешаш да уж. **С. ВОРОНИН.**

Дешархой бригадашка

Урус-Мартановски района «Красноармейский» совхоза 1-ча отделене кхашка дика къахьег Гойтински юкъерча школерча 9-ча классера дешархо Махмудов Увайс керте латтача дешархой производственни бригадо.

Хiара дийнахьа 27 дешархочо балхаш ду кхашка. 20 гектар хьажкIашта шозлагIа кара оасар даь баьннаб дешархой. Шоаш гIулакх деча кхай тIа хIара гектара тIа 8 тонн хиллал минеральни удобренеш йийхьар цар Іай каникулаш йолча хана.

Дика хьатIаяьннача хьажкIашта гIулакх дарца белгалбаьннаб Мухьмади Захаи Юсуповгіар, Эльмурзиев Вахид, Магомадов Салман, иштта кхыбараш.

Шоаш лелаеча 20 гектарах хIаране тIара 420 пунт яккха лерхI дешархоша.

А. ПАЛЬЧАК.

* * *

Шоаш дIадийна ялаташ дикагIа хьувкъийтара Іай денз кхашка удобренеш кхахьегаш ва 40 гаргга саг. Дика тоадаьд цар хьажкIаши гидуаргаши дIайийна лаьтташ. Къаьстта чIоагIа, къахьегарца белгалбаьннаб дешархой Э. Баликоева, Я. Чопанов, Х. Гандаров, Т. Анепкина, иштта кхыбараш а. Шоашта хьалхашка латта деккар сийленца кхоачашдеш хьабоагIа тха бригадера дешархой.

А. ЧАНИЕВ,
комсомольски организаце секретарь.

Дешархой СурхотIарча кхашка

Хiара Іурра-Іурра СурхотIарча юкъерча школа коа вIашагIбеттaлу дешархой. Машинаш тIа а яьхке кхашка дIакхувл ги доахкаш целаши бе доахкаш кхачан тIормеши дола кагий болхлой—дешархой. Дешархой бригадацара бараш боацаш, лохехьарча классашкара дешархой а ба царца. Дешархоша оасар ду коартолаштеи, хьажкIаштеи.

Хiара денна балха нормаш кхоачашъю цу, 9-ча классера дешархо Дальгиев Хаваж бригадир волча бригадо. Дика балхаш ду дешархоша Баркинхоева Сулейма (9-ча классера), Муцольгов Іусмана (5-ча классера), иштта кхыбараша.

Шоаш балха нормаш кхоачашъьь ца Іеш, тIехьбусаршта новкъостал а ду цар.

Хiанзчул тIехьагIа балха геттара Іуйрина аха лаьрхIад дешархой бригадо, делкъийна ди дIоалденнача хана са а лоIаргдолаш, ловзарг а болаш, газеташи книжкаши а дешаргдолаш.

Машинаш ханнахьа хьа ца ахарах, целаш эсала хиларах дикка новкъарленаш хул дешархой бригада балха.

Махулла совхоза отделенес а хьехархой коллективо а доал а деш дикагIа вIаштIехьбакхха беза дешархой бригада болх, из пайдашера дешарцара бувзам.

М. АУШЕВ,
СурхотIарча юкъерча школа хьехархо.

Дика вIашагIбелла болх

Жа лерга яла йоалл «Ингушски» совхоз. Соахка хинна кхоачамбоацараш дIа а даьха дика дIахьу укхаза из болх укх шера.

Жа лоргараша Бехаев Хасе, Хугоев Хасмахьмада, Энгиноев Нурде, Балоев Іаьлас, Кортоев Ахьмада, иштта кхычар а, прессовщикаша Цечоев Юнуса, Гуноев Дашас массаза а тIехкхоачашъю шоай заданеш.

Иштта из болх дIабахьа вIаштIехьа даьннад совхоза кулгалхоша, къаьстта зоотехника Салатовс ший лерттIа кийчо яр а, болх дика вIашагIболлар а бахьан долаш. Дика лелаю балха а, лергача тхан а учет Гуноев Султана. Цо денна хIаране баь болх дIа а лаьрхIе, цар даьккха алапи а дIакхайкаду. Из гIулакх чIоагIа къоабалду жа лоргараша.

Дика дIахьу жа леладерашта юкъе агитационно - массови болх зоотехника Салатовси, учетчика Гуноевси.

Я. ГУНОЕВ,
ССКП МагIалбика горкома инструктор.

Заочно дийшарех техникаш хиннаб

Ялх шу да Старопромысловски районе Нефтяной техникума филиал хьайийлла. Цига деша болабелар кагирхой а, мехкдаьттан промышленноста ха яха болхлой а. Заочно дийшаа 56 саг техникаш—нефтяникаш хиннаб.

Укх шера дийша воал 46 саг. Шоай дипломни балхаш дIаденнад 15-ча механически мастерске слесара нов. Козурас, 3-ча промысла нефтепарка заведующе нов. Петуховс, СМУ механика нов. Богуна, иштта кхычар а.

Соахка техникум яьккхарех дуккагIабараш институташка заочно дешаш ба, дуккха а болалургба укх шера деша а.

А. ТИЩЕНКО.

Царех дика специалисташ хургба

Грознерча № 5 йолча ремесленни училище дешархой хIанз практике ба. Шоай низ ца кхобеш къахьег цар дика а, говза а специалисташ хила гIерташ.

Партен XXI съездо вай халкъа хьалхашка оттадаь декхараш дика довзача цар шоай хьинаьрча къахьегамца доккха дакъа лоац ворхI шера плана кхоачашъеча.

«Красный молот» яхача заводе а, № 2 йолча СУ а, кхычахьа а я 1-гIа группа. Цар керда электрогазосварочни аппараташ а кхийола оборудовани а Іомаю цига. Специальность дика кара а ерзаеш, балха нормаш 150 процентага дIа а кхоачаеш балхаш ду Ю. Д. Кончицке, В. Д. Лебедевс, А. В. Антоненкос иштта кхыбараша а. Цу бригадо 25 ззар сома пайда беннаб паччахьалкхенна.

Цхьайола группаш мехка кхыча городашка практике я. Масала Ярославле я №№ 20-21 йола 30 сагах латта группаш, хIаьта №№ 7, 8, 9 йола группаш Рязане практика дIахьош я. Цу шин городерча тха дешархоша май бетта 57 ззар сома пайда беннаб паччахьалкхенна.

Тешам болаш да тха училищерча дешархоех дика говзал йолаш специалисташ хургхилар а, цар шоаш хьожабаьча предприятешка хьинаре къахьегаргхилар а.

А. ТАРАМОВ,
№ 5 йолча СУ воспитатель.

Вай республика семилетка хьалхарча шерара бюджет

Іалаьмате чIоагIа дог гIоздаларца тIаийцар Нохч-ГIалгIай АССР къахьегамхоша Коммунистически партеXXI-гIча съезда—коммунизм хьалъерий съезда решенеш.

Берригача мехка а санна, шерра къовсам болабаьб вай республике ССКП XXI-гIча съезда решенеш толаме кхоачашъяр духьа.

Вай республика халкъа боахам дегIабоалабара йолча ворхI шера плана тIа дукха ахча дIадахийта лаьрхIад керда промышленни предприятеш хьалъярга.

Масала, укх ворхI шера хьалъе а болх бе йолаялийта а езаш я керда промышленни предприятеш: медицински инструменташ хьаю заводи (г. Гудермес), Колхозное яхача юрта продовольственни машиностроене заводи, шекар ду заводи, Наьсарен-Вокзале — электрифицированни инструментий заводи трикотажни фабрикеи, Грозне — электроизмерительни приборий завод, Урус-Мартане—кIувсий-трикотажни фабрика, Ачхой-Мартане — дешара бераштеи канцелярски балхаи эша хIамаш хьаю завод, иштта кхы дуккха а.

Керда совхозаш яхка лерхI. Царех я Урус-Мартановски района Гехи яхача юрта юлларгIойла тхьамка леладу совхоз а.

Контрольни цифраша 1959—1965 шерашта оттаяь планови заданеш кхоачашъяра Іалаьмате дукха ахчеи материалаши дIахеца а царех боаггIача тайпара пайда эца а беза.

Халкъа боахама плана тIа а паччахьалкхен бюджета тIа а белгалдаь паччахьалкхено чакхдаха лаьрхIа социально - культурни гIулаккаш хадданза а хан- ханнахьа а ахчанца Іалашдара доккхий декхараш латт финансови органашта хьалхашка.

Вай Нохч-ГIалгIай АССР бюджет укх шера ах миллиард сом гаргга хургьа.

Алкха республика халкъа боахамга бюджета тIара дIадахийта лаьрхIад 120 миллион сом гаргга ахча, цун аханел совгIа дар чуIе цIенош хьалдарга а дохийташ.

Республика бюджетацара 194,4 миллион сом просвещенетеи 134,5 миллион сом унахцIено лораргеи хьожадаьд.

Республика бюджетацара 1959 шера социально-культурни гIулакхашта хьожадаь ахча 336 миллион сом да. Из да укх шера йолча НохчГIалгIай АССР паччахьалкхен бюджета дерригача ахчах 70 процент гаргга.

Бюджетацара хьожадаьчул совгIа тоъал дукха ахча хьахец укх шера Федераце правительство.

1959 шера республика бюджета чу хьачудоагIа ахча 484 миллион сом лаьрхIад.

Селлара дукха ахча хьачудоагIилга Іалашдаро а цунах нийсеи дукхагIеи пайда эцаро а боахама деча балхашта а бюджетера дIадодача ахчанна а тIахьожам лоаттабе безаш дола доккха декхар тIадожаду финансово-кредитни системанна.

Машта кхоачашду НохчГIалгIай АССР финансови органашта шоай декхараш? Масала, 1958 шерара НохчГIалгIай АССР бюджет доходашкахьара 103,8 проценти расходашкахьара 99,3 проценти кхоачашъьяй, вешта аьчча, доходаш расходел 29 миллион сом дукхагIа а йолаш.

Бюджета доходаш расходел совъяларах цхьайолча районашкеи городашкеи йиш хилар социально-культурни гIулакхашкеи городаш а райцентраш а тоаярген кхы тIа а ахча дахийта. Цу йиш хиларо хьахьекхар, районна бюджета доход расходал дукхагIа хилча цу районна боахам тоабара гIойле еш хилар.

1959 шера 1-гIча квартала йола НохчГIалгIай АССР паччахьалкхен бюджет а дика кхоачашъяьй. Шера йолча планаца нийсйича цун доходаш 25,9 процент яр, расходаш 23 процент мара ца хиннача.

Республикерча финансови органаша тIахьожам дикагIа бе беза торгующи организацештеи районаштеи доагIача товарашта, наха эшарга хьежжа планаш нийса оттаяра а уж, лерттIа дIанийсдара а. Цар хьинаре дакъа лаца деза, наха эшаш дола товараш дукхагIа а дикагIа а арахецаргдола предложонеш оттаеча.

Цу хьакъехьа массане а мотаде дезаш дика гIулакх да Москверча финансови болхлоша дIадоладаьр. 1959 шера февраль бетта 400 гаргга йолча городерча торгови предприятена проверка яьй цар, базашка шортта долаш дола товараш царга дий а хьожаш.

Республика бюджета тIа оттадаьча тайпара ахча вIашагIтохара хадданза шоай болх тоабе беза финорганаша.

Цу гIулакха дика хьокхам беннаб Наьсарен райфо старши инспектор волча н. Тумгоевс. Цу районерча потребительски организацей шера йолча отчеташта кIоаргга экономически анализ а яь, цу боахамашка Іайна ахча гучадаккха а цунах цхьадола дакъа подоходни налога хьисапе бюджете хьачудала а хайра цунна.

* * *

Укх тIеххьарча шерашка партеси правительствоси цхьадола соцамаш даьд нахатара йоаха налогаш кIезигъеш, хIаьта из бахьан долаш паччахьалкхен бюджете хьачуйоагIача доходашта юкъе лоадама мотти дIалацац цар.

Шеко яц, ССКП XXI-гIча съезде доклад еш новкъоста Н. С. Хрущевс яьхача тайпара, нахагара йоаха налогаш укх гарггарча шерашка цIенъяь тIера дIайоахаргхиларах.

Хiаьта а, из гIулакх кхоачашхинна даллалца, планах бахархошкара хьадоагIаш мел дола ахча дизза Іалашдара хадданза болх бе безаш я финансови активи финорганашкара болхлойи.

Дуккха а дукхагIа болча бахача наха ханнахьа кхоачашду шоай декхараш: шоашкара доагIа ахча оттаяьча ханашка денна а ца Іеш, ханал хьалхагIа дIател цар.

Масала, Урус-Мартановски районерча Іаьлаха-Юрта Совета бахархой 20-тIча мае дIаенна баьннаб 1959 шерара юртбоахама налог.

Укх шерара юртбоахама налог дIаялара план ханал хьалхагIа кхоачашъ ца еш, хIамаш лечкъаяь а растраташ яь а моттигаш йолаш.

Финансови органашта а, хIаьта иштта промышленноста доал деча органашта а хьалхашка доккха, беккхтокхаме деккар латт. Цар порядок оттае еза боахамашка, балха юкъера кхоачамбоацараш дIадаха деза, республика халкъа боахам дегIабоалабара йолча ворхI шера плано оттаяь заданеш кхоачашъяра чIоагIа никъ лаца беза.

Предприятейи организацейи финансово-хозяйственни болх тоалургба, нахаьа санна паччахьалкхени ведомственни финансови аппарато шийи болх предприяте боахам дика бовзаш а из телхабеш дола бахьанаш дIадоахаш а лелабойя.

Предприятей боахам тоабара а паччахьалкхен план толаме кхоачашъяра а новкъа латташ дола бахьанаш дIадахара цIенхаштта новкъостал дергдар предприятенкара партийнии профсоюзнии актив производственни гIулакхаш къоастадеча юкъеозаро.

Б. ДАРСИГОВ,
Нохч-ГIалгIай АССР финансай министр.

Оаха яздаьчун ларах

Наькъаш тоадаьд

14 мае арадаьннача «Сердало» газета тIа яьннаяр «Чехкка тоаде наькъаш» яха корреспонденци. Нохч-ГIалгIай АССР Управтошсдора начальника нов. Кулявчинкес укх тайпара хоам бу цу корреспонденцех: «Орджоникидзевски станицера денз Первомайски кхаччалца наькъашта текущи ремонт а яьй, хIанз цу новкъа автомобилаши автобусаши а лел. Цул совгIа Первомайскена юхке, Мужеча хьалбодача наькъа тIара тIий а тоадаьд. Гурахьеи Іайи машинаш леларгIолаш наькъаш кхы а дикагIа тоаде лаьрхIа а да...»

БАНИ БОЛХ БЕШ Я

«Бани къайла латт» аьнна корта а болаш араяьнна «СЕРДАЛО» газета тIа яьннача заметкаш хоам бу Наьсарерча райисполкомо: «Кантышевера бани тоа а яьй, 5-ча июне денз болх беш а я».

Коммунистически къахьегама бригадашка

ХIара ди тIехьагIа дукхагIа хул сийлен цIи яккха гIертараш

ССКП XXI-ча съездага кийчлуча хана Москва-Сортировочни депо коллективо хьалххара болабир сий дола болам — коммунистически къахьегама бригада яха сийлен цIи яккхара вай мехка дIайолаяь яхь. Цигга, из болам болабеннача, хиннай В. И. Ленина «Доккха» гIулакх», аьнна цIи тилла дуне тIа эггара хьалхара коммунистически субботник а.

ХIанз вай республике из сий дола цIи яккхара тIехьа къовсам лоаттабеш 700 совгIа коллектив я, царех Грознерча предприятешка 355-нел совгIа коллектив а йолаш.

Вай республике дика йовзаш я «Старогрознефть» НПУ кхоачагIча промысла, А. Гончаровс хьалхле лелаю коммунистически къахьегама кхоачагIа участок, «Красный» молот» яхача завода В. Рогожин керте латта пхелагIча цеха котельщикий бригада, Грознерча крекинг-завода № 21-1 йолча Советски Союза Турпалхочун Ю. Смирнова цIерах йола, нов. Кисела кулгалду установка, иштта кхыяраш. Республике хьалххара коммунистически къахьегама коллектив аьнна цIи тиллараш я уж.

Цу коллективаша а иштта из сийлен цIи шоайх яккхийтача кхыча коллективаша а шоай декхараш докхийча толамаша кхоачашду.

Грозненски крекинг-завода коммуниста нов. Иван Константинович Кисела кулгал деш йолча установка коллективаца верригаш а 33 член ва, царех 27 саго хIанзалехьа а пишша говзал Іомаяьй. хIаьта виъне кхаь тайпара говзалаш а Іомаяьй.

Цу коллективаца дукхагIбараш лакхерчеи юкъерчеи дешара заведенешка заочно деша багIа, хIаьта цхьабараш сайранарча школашкеи техникумашкеи дешаш ба. ХIара денна балха говзал лакхлу цар, хIаьта балха тIехь толамаш дахара боаккха лоархIам болаш да из коллектив барт-цхьоагIо йолаши, доттагIлен тIехьа вIашагIхьерчаши хилар.

Грозненски орден лелаеча мехкдаьтта чакхдоаккхача завода № 15 йолча установка коллективо завода кхыча установкашта юкъе эггара хьалха хьаллаьцар коммунистически къахьегама коллектив, аьнна, сийлен цIи тиллийта йолаяь социалистически яхь. Бакъда, из социалистически керда яхь йолаялалехьа а яр из коллектив дика болх беш, мехкдаьттан сийрда продукташ яхара социалистически декхараш тIехкхоачаш деш. ХIаьта а цу толамех яхоачам беш яцар коллектив. Моттигаш кийлера коллектива членаша къахьегама дисциплина телхаеш, общественни моттигашка менна бIарга бойташ.

Эггара хьалха цу гIулакхашта духьал къовсам болабир коллективо. ХIанз цу коллективе лакхе дийца гIалаташ долаш дац.

Верригаш а 19 саг ва коллективаца, хIаьта царех 9 саг рационализатор ва. Боккха пайда боал цар телача предложенеех. Установка начальника нов. О. Позаляевси профгруппорга нов. В. Жовнерен вIашагI. деллар коллектива хIара членага цхьаьккха цхьацца говзал Іомаяйтилта. Из гIулакх цар вIаштIехьа даьлар. ХIанз шоллагIъяр слесара говзал йолаш ба уж, хIаьта пхе саго кхоалагIа говзал а Іомаяьй.

Производстве болх барга хьежжа чIоагIа къахьег цар дешар лакхдеш а: кхо саг сайранарча нефтяной институте деша багIа, цхьабараш институте деша баха подкурсашка кийчлуш ба, хIаьта вожаш сайранарча школашкеи техникумашкеи дешаш ба. Иштта хьинаре дакъа лоацаш я из коллектив общественни балха юкъе а. Оператор Пархоменко Мария къахьегам лорабара общественни контролер я, оператора помощник Кучугурова Рая страховой делегат я. хIаьта Гарин Александр коллективе культурни болх вIашагI. боллаш ва.

Из коллектив болх беш йолча территоре тIа масса хана порядоки цIенеи хул. Культурно салоIилга — кино, театре ахар ерригача коллектива цхьан хул.

Укх шерара план 20 декабре кхоачашъеи Даьхенна планал совгIа 100 ззар тонн мехкдаьттан сийрда продукташ ялеи социалистически декхар тIа аийца шоай дош чIоагIа леладу цу коллективо. ХIара бетта тIехкхоачашду технологаша шоай декхараш. Май беттара план 112 процент кхоачаш а яь къахьегама овсарал 4 процент лакхйир, яходир дуккха а доагам, электроэнерги, реагенташ.

Дукха ха йоаццаш № 15 йолча технологи установкеи, цу коллективо дика къахьегар, йоаккхий балха коталонаш яхар белгал а даь коммунистически къахьегама коллектив яха сийлен цIи тиллай.

Коммунистически къахьегама бригада, аьнна, цIи яккхара тIехьа къовсам лоаттабе дош деннача коллективех я «Сунжанефть» НПУ мастера Б. Минеевс кулгал ду № 1 йола мехкдаьтта доаккха комсомольско-кагирхой бригада. Укх хьокхамаша хьагойт цу бригада гIулакхаш: мехкдаьтта даккхара 110,3 проценти газ яккхара 124 проценти кхоачашъяьй цу коллективо май беттера план.

Цу бригадана «Сунжанефть» НПУ промыслови комитета карара-кара тела ЦIе байракх луш яьча собране къамаьл деш нов. Минеевс аьлар:

— Оаха тIеххьарча хана низ ца кхобеш дика къахьегар бахьан долаш яр байракх тхога кхаьчай. ДIахо йодача хана а иштта дика къахьегаргда оаха, хIаьта тхоашка кхаьча хьалхле дIа а хецаргьяц.

ССКП ЦК июньски Пленум хьаеллача денга планал совгIа 5 ззар тонн мехкдаьтта даккха, 15 рационализаторски предложени балха юкъе йоалае дош деннадар буровикаша. Сийленца кхоачашдаьд цар шоай дош.

Производствона шерра комплексни механизации автоматизации е аьнна ССКП XXI-ча съезда решенешца белгалдаьча деша чIоагIа терко тIаяхийта ба «Сунжанефть» управлене нефтяникаш. Нов. Минеева бригадацарча оператора С. Капелинеи мастера помощника В. Кузьминеи предложение еннай 31 траш йолча установкана ерриганена а автоматизаци е аьнна. Еррига приборашца цхьаьн щита тIа оттаяр бахьан долаш хIанз оператора аттагIа да, хIара прибор йолча дIа тIа аха ца везаш.

Ший болх дика бовзаш а балха тIехь творчески хьаькъал дика дIакхоачаш а рационализатор ва Капелин Станислав. Укх шера ялх рационализаторски предложени еннай оператора, хIаьта царех кхоъ балха юкъе а йолаяьй.

ХIанз скважинаш группаш йолча сборни установкаех дIатоха къахьегаш я промысла коллектив. Цо торо хулийтаргьа ремонта дIадода ахча дукха кIезигде, хIаьта скважинашка болх бе нах а кIезигагIа эшаргба. Строительно-монтажни цех я из болх чакхбаккха безар. Цхьадола балхаш цхьоалагIча бригадерча комсомольцаша шоаш де лаьрхIад цига.

Дика къахьегаш хиларал совгIа кхыдола гIулакхаш а дика да комсомольско-кагирхой бригада. Еррига установкашка гойтара агитаци я. Бригада цIеча уголоке балха график, бригадо тIаийца декхараш, лозунгаш, плакаташ доахо, хIаьта царех цхьадараш, бригада членаша коммунистически хьисапе къахьега, баха, деша аьнна деннача деша хетадаь а да. Шоаш чуболча будкана гонахьа гаьнаш егIай.

№ 1 йолча бригада членех цхьабараш иттлагIеи ворхIлагIеи классаш йистейоахаш ба, хIаьта н.н. Летникови, Тонкогубови, Тимофееви техникуме дешаш ба.

ХIара денна дикагIа а тIехдикагIа а болх беш хьайоагIа из бригада.

Коммунистически хьисапе къахьега, баха, деша, аьнна болабаь болам хьал а лаьца эггира хьалха къахьега йолаеннарех я Наьсарен районерча «Назрановски» совхоза кьонача токара Тумгоев Саида кулгал деш йола токарий бригада а. ХIара смена заданеш 150—200 процент кхоачашъе дош деннад бригада членаша. Сийленца кхоачашду цар из дош.

Шишша-кхокхха смежни говзал Іомае лаьрхIадар цу бригада членаша. Из декхар а кхоачашце вIаштIехьа доал цар. хIаьта нов. Тумгоевс ше хIанзлехьа а шиъ говзал Іомаяьй — шофер а тракторист а ва из.

Бригадо шиъ рацпредложени еннай. Царех цаI я балансирни подвескаш аттагIа а сихагIа а тоаярах. Цу предложенес хIара трактор тоаеча 200 сом кхаччалца пайда лу. ССКП ЦК Пленума накъа болхача хана кхы а дикагIа хьокхамаш долаш къахьийтад цар.

Дика къахьегарца хьежжа балха юкъерча кхоачамбоацарашца, эзделаца доацача воча гIулакхашца къовсам лоаттабеш, кино а, кагирхой вечере а ухалга, хIаьта иштта кхы тайпара культурни салоIилга а цхьан долаш я из виъ саг вола коллектив.

150 процентал кIезигагIа йоацаш шоай балха нормаш кхоачашъе дош а денна коммунистически къахьегама сийлен цIи яккхара тIехьа къахьегаш я «Октябра 40 шу» яхача совхоза Долакха-Юртара комсомольско-кагирхой бригада. Цу бригада керте латт ший болх дика бовзаш вола къона механизатор Къ. Кулбужев. Бригада членаша денна дош кхоачашхулилга цар гIулакхаша хьахьокх. Берригa низ тIабахийта укх семилеткан хьалхарча шера дика ялат хьувкъаде къовсам лоаттабеш ба уж.

ХIанз пропашни культурашта культиваци еча, оасар деча керда къахьегама коталонаш йоахаш я къонача механизаторий коллектив.

Цу тайпара бригадаши, установкаши, участкаши хинна ца Іеш къаьстта предприятеш а я вай республике коммунистически къахьегама коллектив яха цIи яккхара тIехьа къовсам лоаттабеш. Царех я Грозненски химически завода коллектив. Из къовсам болабелча денз белгалбаьнна тоабеннаб завода болх, лакхденнад цун хьокхамаш а. ХIара бетта план тIехкхоачашъеш хьайоагIа завод цу хана денз.

ССКП ЦК июньски Пленум хьаеллача денга ах шера план кхоачашъе а планал совгIа массехк миллион сома продукци яла а лаьрхIадар завода коллективо. Шоай дош сийленца кхоачашдаьд химикаша, хIаьта спирт даккхара ах шера йола план дукха ханал хьалха, 4-ча июне кхоачаш а яьй.

Коммунистически къахьегама коллективай членаш шоай дикача гIулакхашца, лакхача коммунистически кхетамца белгалба кхыча болхлоел. Хоадам боллаш дIадаьхад цар дIаяхача, къафнача замах юхедиса во гIулакхаш: малар мелилга, балха дисциплина телхаелга, харцахьа лелилга, бIеха мотт бувцилга. Вай мехкарча халкъий доттагIал чIоагIду коммунистически къахьегама коллективай членаша, хIаьта Грознерча промышленни предприятей бригадаша айхха доттагIал тессад вай республика юрташкарча кагирхошца.

ВорхI шера план кхоачашъяра лоаттабеча къовсаме боккха лоархIам болаш хургда коммунистически къахьегама коллективаша доаха доккхий толамаш.

Из коммунисташеи комсомольцашеи йолаяь коммунистически яхь хIара ди тIехьагIа деГIайоагIаш, коммунистически къахьегама бригадий членийи мугIараш шерлуш дIаГIоргьа. Цунца сийрда буврга кхоанарча хозленга — коммунизмага бода никъ а.

С. КОТИЕВ.

Доазол дехьара

Женевера кхыча мехкашцарча гIулакхий министрий совещани

Малхбузехьарча ихаь державана ловш хиларах 13 июле кхаччалца ший болх сацийтар совещане

ЖЕНЕВА, 20 июнь. **(ТАСС спец. корр.)** Тахан Женеве хиннача совещане лаьрхIар ший болх кIеззига сацийта а укх шера 13 июле Женеве из юха дIаболабе а.

Совещане болх сацийтара хьакъехьа США, Англе, Франце делегацей цIерах селхан саррахьа шозлагIа вIашагIкхийттача хана предложени елар США паччахьалкхен секретара К. Гертера.

Цига вIашагIкхийттача хана А. А. Громыкос аьлар, СССР-а делегацена ловра переговораш дIахо яхьар а болх юха ца а социйташ бакъахьарча наькъа тIа яхар а, цхьабакъда, К. Гертераи, С. Ллойдаи, М. Кув де Мюрвилаи перерыв яр ловш хилча, СССР-а делегаци раьза ца хилча ялац. Хlаьта а, аьлар А. А. Громыкос, СССР делегацена хетачох, мамогга кIезигагIа хилийта еза из перерыв.

Тахан Іуйрийна 11 сахьат даьннача хана лоацца хиннача совещане заседане председателал деш волча А. А. Громыкос аьлар, совещане дакъа лоацаш хиннараша, вIаши дага а бьанна, совещане балха перерыв е аьнна предложени а еннай 13 июле болх юха дIаболабергболаш хIанзе а барта а баьхкаб.

АргIанна йоагIача заседане тIа 13 июле 15 сахьати 30 минути яьлча вIашагIкхета лаьрхIад.

Цул тIехьагIа, укх лохехьара коммюнике къоабалйир совещане дакъа лоацаш хиннараша:

Женеве хиннача кхыча мехкашцарча гIулакхий министрий совещане 1959 шера 20 июне яь коммюнике.

«11-гIча мая Женеве йолаеннача кхыча мехкашцарча гIулакхий министрий совещане дувца оттадьча дуккхача дешашта дагабайннаб совещане дакъа лоацаш бараш. Уж дешаш дIахо а дувцанза а переговораш янза а яргйоацаш лоархI министраша.

Балха перерыв е а 1959 шера 13-гIча июле Женеве совещане болх юха дIаболабе а раьза хиннаб министраш». Шоай тарлуча тайпара совещане балха новкъостал даьча Швейцаре правительствонен Женеверча Іаьдалаи совещане дакъа лоацаш барий цIерах баркал а аьнна, совещанерча технически персонала болх дика а могабаь, заседани йистеьнна хилар дIакхайкадир А. А. Громыкос.

Вож заседани 13-гIча июле 15 сахьати 30 минути яьлча хургья.

А. А. Громыко Москве юхавар

21 июне саррахьа Москве юхавера СССР-е кхыча мехкашцарча гIулакхий министр А. А. Громыко — Женеве хиннача кхыча мехкашцарча гIулакхий министрий совещане хиннача советски делегацена керте латтар.

Внуковски аэродроме нов. А. А. Громыкона духьала бахар СССР-а кхыча мехкашцарча гIулакхий министра хьалхара заместитель В. В. Кузнецов, министерствера бехктохкамера болхлой, хIаьта иштта цхьайолча доазол дехьарча паччахьалкхений дипломатически викалаш а.

(ТАСС).

Неру даь къамаьл

ДЕЛИ, 22 июнь. (ТАСС). Делерча радиос беча хоамах, селхан Джаббалпуре (Мадхья Прадеш яха штат) дуккха нах а болаш йолча митинге ше къамаьл деш, Инде премьер-министра Дж. Неру аьлар: Инди прогресса новкъа дIа а йохалургьяц къели бе болх ца хиларен проблема къоаста а юлургьяц цунга мехка шерра индустриализаци ярца мара.

Неру аьлар, Инде 3-гIча пхе шера плана тIа керттера теркам тIабохийтаргба индустриализаци яран кхачан продукташ алсамъяхараи.

Неру хоам бир, укх шера кхачана дола ялат 72 миллион тонн доаккхаш эггара дукхагIа, даькха хиларах.

БОННЕ ДОАЛ ДЕЧА ГIОЗАРИЙ БАРТ ЦА ТАР

НЬЮ-ЙОРК, 22 июнь. (ТАСС). Ассошиэйтед Пресс яхача агентствон корреспонденто Боннера беча хоамах, ФРГ бундестага председатель вола Герстенмайер канцлера Аденауэра «бехкаш а доахаш тIаваьржар» политически деятель волча боахама министра Эрхарда сий доаде из гIертар бахьан долаш. Канцлера пост йита лаьрхIа хиннача Аденауэра цу хьакъехьа хинна ший соцам юха баккхалца йолча хана, дукхагIа канцлера поста тIа ваха кандидат хила мегаш хиннар Эрхард вар.

«Цу деша бала вай партега кхьача ца Іеш, беррига мехкага а кхоачаш латт хIанз»,—аьлар Герстенмайера.

ПРАГЕ ХИННА МИТИНГ

ПРАГА, 22 июнь. (ТАСС). Чехословацки телеграфни агентствос беча хоамах, 1912 шера нацисташа 2000 совгIа чехашха волча патриота топаш техача Кобылиси яхача Прагерча полигона тIа йоккха митинг хилар селхан малхбузенгерманьски милитаризманнеи реваншизманнеи дуьхьала. Митинге вIашагIкхийттача нахага къамаьл дир фашизманна духьаларча Союза Центральни Комитета Президиума член волча арме генерала Людвик Свободас.

14 шу хьалхагIа шоллагIа дунен тIом йистебаьлар фашистски эскараш дохадаь дIа а доахаш. Цхьабакъда, Потсдамски соглашени гуччахьа телха а еш, Американ вIашагIкхийттача Штаташеи, Великобританеи, Францен малхбузенгерманьски милитаристий тIема низ юхаметтаоттабе гIерташ царна новкъостал деш латта ер 14 шу да. Хlаьта воих оагIора—Советски Союзои, цунца цхьана машар безаш мел болча нахеи укх дийтта шера къовсам лоаттабу тIема жхерам дIабаккхар духьа а чIоаггIа машар оттабар духьа а.

Малхбузехьара Германи атомни герзаца кийч ца яйтилга а берлински проблемеи Германи вIашагIтохара гIулакхи машареи демократически наькъаца къоастадараи. хIаьта иштта правительствашта керте латтарий совещани вIашагIтохараи барта доагIилга а йоккхийча державашкара дIадехаш йола резолюци тIаийцар митинге вIашагIкхийтта хиннараша.

АЛЖИРЕРА ТIОМ

КАИР, 22 июнь. (ТАСС). Алжирски къаман-мукъален эскара керттерча командоваше укхаза кепа теха араяьккхача коммюнике тIа йоах, 15 июне денз 19 июне кхаччалца Алжире хиннача тIем тIа французски эскарах къаьстав 160 саг вийнеи 63 саг човнаш хиннеи. Цу юкъе чуяйтай французски ши самолет, хьадаьхад тайп-тайпара герзаш, дукхха тIема гIиро.

„Назрановски" совхоза кхашка

Укх шера «Назрановски» совхозо чуэца лаьрхIар 2140 гектар ка бола ялат да. Из деррига ялат къаьстканьста чуэца лаьрхIад.

Цу гIулакхха совхозе араяла мара ца езаш кийча я 32 комбайн, 25 трактор, 17 тракторашта тIехьатувса жатка. 10 комбайн хIанз а ремонт еш латт. Цхьацца йола комбайнаши юртбоахама машинаши цар тIа болх бергбола нах белгалбаханза я.

Сихха уж кхоачамбоацараш юкъера дIадаха деза совхоза кулгалхоша. Нагахьа санна уж дIа ца доахе деррига ка бола ялаташ ихе дийнахьа хьекха даха, аьнна, дош кхоачаш де вIашгIехьа даргдац совхоза.

Ялаташ чуэца кийчбаларца цхьана оасар деш а ба къахьегамхой. Бакъда, кхоачам болаш дика лел ала йиш яц оасара балхаш цхьайолча совхоза отделенешка.

Масала, Пхьилекъонгий-Юртарча отделене дIайийнача 672 гектар хьажкIех 145 гектар мара оасарах цIенъяь яц.

КIеззига дикагIа латт оасара балхаш Аьлти-Юртарча отделене. Цига дIайийнача 443 гектар хьажкIех 156 гектараи 443 гектар гидуаргех 165 гектараи оасар даьд.

Оасара къаьстта дика къахьегаш ба Мальсагов Ахьмада бригадацара Мальсагов Даналбик, Колоева Роза, Мальсагов Хаматхан.

Иштта дика къахьег Чемурзиев Салмана бригадерча Гойгова Залихана, Гайсанова Лизас, Албогачиева Іайшета, Костоева Лайлас, иштта кхыбараша. Хlара денна йола задани 0,15 гектар йолча, 0,20 гектар а, кхы совгIа а хьажкIаштен гидуаргаштен оасар ду цар. Денна оасара аравоалаш а, дика балхаш деш а 130 гаргга саг ва отделене.

Х. ХАМЗАТОВ.

Гlишлошъерий совгIаташ

Машин-наькъа Грозненски строительно - монтажни контора № 131 йолча поезда коллективо укх гаргга хана йисте а яькха 9 объект дIаеннай. Царех да болхлошта баха даь Гончарни улицах 8 квартира йолеи Черноречье бодача наькъа йисте 16 квартира йолеи цIенош, поликлиника, иштта кхыраш.

ССКП ЦК июньски Пленума сийна социалистически яхьа баьннача тIишлошъераша укх деношка яь а яькхха эксплуатаце дIаяла кийчъяьй Слепцовске машин-наькъа вокзали болхлошта 16 квартира йола цхьаькха а цIеноши.

Ер шу доладелча деиз 170 эзар сома строительни материал кхояьй поезда коллективо. Цхьаькха бутт дIабахабац цо балха задани кхоачаш а, тIехкхоачаш а ца еш. Къаьстта дика болх барца белгалбаьнна, ерригача конторе а цIи хеза ба Эльгоканов Іумара бригадера штукатураши, Черезниковай комплексни бригадера штукатураши маляраши, Ахмадов кертте вола транспорта болхлойи.

А. ДОДОВ.

Агитатора блокнота 12-гIа номер араяьнкай

Кепа теха ара а хийца подписичкашта дIакхуьхьийтаи я ССКП Нохч-ГIалгIай обкома пропагандаи агитацеи отдела «Агитатора блокнота» 12-гIа йола номер.

«Беседашта йола материалаш» яхача рубрика кIал блокнота тIа кепа техай «Дукхагlа пайда эца капиталовложенех» яха Нохч-ГIалгIай совнархоза председатела нов. Евсеенко статья.

Номер тIа кепа техай «Ханнахьа а ца дойташ а чуэцаргда вай ялат, ханал хьалха кхоачашъергья вай ялат дIадалара план!»аьнна корта а болаш Наурски районерча механизаторашеи колхозникашеи, совхозий болхлошеи, специалисташеи, юрта боахама берригача болхлошеи республика юрта боахама берригача къахьегамхошка даь кхайкарал.

Блокнота тIа ба «Ялат ца дойтар — из дукхагIа чуэцара торо я» яхаш агронома М. Ковальске хьехамаш.

Агитационни балха опыт ювца раздела тIа колхозийи совхозийи агитколлективаш кулгалхой республикански семинарах йола материалаш а, «Грозненен агитколлективаша шоай болх тоазбу» яха ССКП Грозненски горкома секретара В. Симарзина статья а я.

Дунен халкъашта юкъерча гIулакхашта хетаяь я «Иштта да Къуллбехьарча Кореян кхьхьегамхой вахар а, цар къовсам а аьнна корта а болаш Ким-Се-Де статья.

Ю. ПОВАЛЯЕВ.

Книжкай тархе тIа

Укх деношка Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен книжни издательствос кепа а теха арахийцад Хаматханов Джабраила оттадаь кхийнарий школашта дола дешара книжка.

Дешарий кхетам лакхбергболаш йола дика произведенеш я Хаматхановс цу книжка юкъе яхийтараш. Книжка тIа вайнаьха писателашеи поташеи гIалгIай меттала яьха эрсий дикагIа болча писателий произведенеш а я.

Книжка хьалхарча оагIо тIа я Озиев Салмана «Малшара илли» яха стихотворени. Дlахо книжка оттадьчо «Дешар» яхача статья тIа дувц дешар чIоагIа лоархIам болаш долга а, цо наха хьаькъал лулга а. Иштта дешархошта чIоагIа пайдана я Озиев Салмана язъяь «Хlанз хьаькъал боаданал котдоалаш доагIа» яха стихотворени а. Къаьстта кхалсаг дийша хилча ший халкъа, мехка цох беркат доалаш хилар а хьахьокх книжка. Хьалха леладаьча таханвайна юкъе хила йиш йоацача гIулакхий сурт хьахьокх Мальсагов Зоирбика «Пхьа» яхача пьесо.

Иштта книжка тIа я гIалгIайи, нохчийи мича баьхаб, вайнаьха мотт малагIча метташта тара ба хойташ йола материалаш а. Мальсатов Оарцхос язъяьча «Долакха-Юрта йоаккхаш хинна тIом» яхача статья тIа дешарашта бовзарба вай даьша а, бокхагIчар а советски Іаьдал доаккхаш шоай сиюш дехка майра баьтIом.

«Майра летчик», «Кхералуш воаца пулеметчик» яхача статьяш тIа бувц вай Даьхе фашистех лораеш байна турпалаш.

Дукха я книжка тIа дешарашта пайдана, царна хьаькъал луш а еша атта а йола материалаш.

Цул совгIа издательствос арахийцад «ДоттагIал» яха гIалгIай писателий альманах.

Т. АРЧАКОВ.

Грозне хинна „Поэзе ди"

МоллагIча дийнахь санна боацаш кхыча тайпара бар дахача кIирандийнахь Нохч-ГIалгIай книготорга № 1 йолча книжкаш дохкача тика болх. «Поэзе ди» хул, аьнна массехк ди хьалха хеза дукха нах гулбелар тика чу цу дийнахь. Нохчийи гIалгIайи литература произведенеш дикагIа гургйолаш кийчо яьяр тика болхлоша. Тика чу шоай произведенеш йохкаш бар поэташ Дж. Яндиев, Н. Музаев, Хь. Муталиев, А. Ведзижев, Х. Эдилов, иштта кхыбараш.

Дукха нах ба прилавка хьалхашка. Ужхаза ба болхлой, студенташ, дешархой. Книжкаш бе а доахкаш аравоагIа ши зIамига саг. Уж ба «Чечингстрой» треста болхлой Магомадов Нурхьажен Исаев Майкулле. Ший дег тIара ловца а баькхха, кулг а лоацаш книжка лу Дж. Яндиевс цхьан зIамигача сага. Цунна баркал а аьнна, юстар а вьнна поэта шийна деннача книжка тIа яздаь автограф деш зIамигача саго. Из ва М. В. Ломоносова цIерахча Московски Паччахьалкхен Института студент Чахкиев Башир.

Тика чу воатIа лохача дегIара кадай саг. Книготорга директора нов. Хомяковс нохчийи гIалгIайи поэташ бовзийт цунна. Пенсионера Федор Алексеевич Палкина дукха деза нохчгIалгIай литература. Массехк поэта автограф а яздаь «Нохч-ГIалгIайчен поэзи» а, Дж. Яндиева «Лоаман илли» а яха книжкаш эц цо. Царел хьалхагIа эрсий меттала даьха арахийцараш дерригаш долаш да сога, йоах Федор Алексеевича.

Иштта автографаш тIаяздаь книжкаш бе а доахкаш юстара бувл тайптайпарча къамех бола боккхий а, кагий а нах.

Дукха нах тIагулбелар Дж. Яндиевс гIалгIай а, эрсий а меттала ший стихаш ешача хана. Шоай стихаш йийшар Н. Музаевс, Х. Эдиловс, А. Хамхоевс.

Цул тIехьагIа кхы а дукхагIа нах бар прилавка хьалхашка. Автографаш яздеш кхоабацара поэташ.

Цу дийнахь художественни литература отдело, моллагIча выходной дийнахь дохкарел кхозза дукхагIа книжкаш дехкад. Духхьал нохчийи гIалгIайи поэташа шоай автографаш тIа а яздеш 1000 сома книжкаш дехкар. Къаьстта дукхаийдир «Нохч-ГIалгIайчен поэзи», Дж. Яндиева «Лоаман илли», «Наьна лоамаш» Н. Музаева «Вайнахах дувцар» яха поэма. Дехка даьлар юхедиса хинна Хь. Муталиева «Бирса ди» яха стихай сборник, иштта кхыдараш а.

Нохчийи гIалгIайи литература дукха дезаш хилар хьаьвехар цу дийнахь тика тIа баьхкача дешараша.

— Ер Грозне тахан эггара хьалха хинна тIулакх да, — аьлар книготорга директора нов. Хомяковс.—Хlаьта а чIоагIа дика чакхдаьлар. Дlахо йодача хана кхы а дикагIа, дешараша дукхагIа дакъа лоацаш хургда.

Бакъахьа дар Грозне а, районашка а «Поэзе денош» каст-каста хилча.

Сурта тIа: (аьрдехьара аьттехьа) поэташ. Х. Эдилов, Н. Музаев, Дж. Яндиев шоай книжкаш дохкаш боахк.

А. ГАНТЕМИРОВ.
И. ПЛИЕВА сурт.

„Терек" яхача командо шоллагIа моттиг яьккхай

Грознерча Орджоникидзе цIерахча стадионе футболах лайзар «Тереки» (Грозный) «Спартаки» (Нальчик).

«Терек» котьяьлар счет 2 : 1 а йолаш. Из дар къулбехьарча 3-ча зонерча «Б» класса команда 1-ча кругах тIехьара ловзар. Шоай зонерча 13 команданна юкъе 2-гIа моттиг яьккхар «Терек» яхача командацарча футболисташа.

Дlадахача шерашца нийсдича дукха а дикагIа ловз укх шера Грознера футболисташ. Лакхъеннай цар техника, чIоагIденнад низаш.

ШоллагIча кругах кхы а дикагIа ловзаргболаш лакхъе еза футболисташа шоай говзал.

М. ЭЛЬМУРЗИЕВ.

Радиопередачай программа

25-ча июне: 7.20 — «КIаж ухача йIовхарех» беседа (эрсий меттала); 7.35 — хоамаши, программеи; 7.45— Советски Союзера а доазол дехьара а хоамаш (нохчийи меттала); 8.45 — «Сердало» газета обзор; 9.00 — Радиоладувгlархой программах концерт; 17.00—«РадиочугIолла культура университет»; (эрсий меттала); 17.20 — «Оаха салеIар Крыме» пионерштен школьникаштен передача (гIалгIай меттала); 17.35 — Нохчийи гIалгIайи ашараш; 18.00 — «Веденски района ворхI шера план» передача (эрсий меттала); 18.20 — Керда хоамаш (эрсий меттала); 18.40 — «Республика столице гIишлош еча» передача (нохчийи меттала); 19.30 — Керда хоамаш (нохчийи гIалгIайи метташка).

26-ча июне: 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор; 7.35 — Хоамаши передачай программеи; 7.45 — «Ленинан некъ» газета обзор; 8.45 — Советски Союзерен доазол дехьареи хоамаш (гIалгIай меттала); 9.00 — «Вай лоалахой музыка» концерт; 17.00 — «СССР-а халкъий спартакиадага кийчлуш» передача (эрсий меттала); 17.20 — «Сага эздел» беседа (гIалгIай меттала); 17.35 — «Музыкальни моаршала» концерт; 18.00 — Пионерштен школьникаштен передача (эрсий меттала); 18.20 — Керда хоамаш (эрсий меттала); 18.40 — «Рязанцашкара масала эцаш» передача (нохчийи меттала); 19.30 — Керда хоамаш (нохчийи гIалгIайи метташка).

27-ча июне: 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор; 7.35 — Информацеши, хоамаши; 7.45 — «Лакхара хьийкъа бьца даараш хьалкхедергда оаха тхой школа участке». (нохчийи меттала); 8.45 — «Юртбоахама болхлошта передача» (гIалгIай меттала); 9.00 — «Айдамирова Маремеи Дацагов Салманеи иллеш оал» концерт; 17.00 — «Илмеи техникеи дегIаяр» беседа (эрсий меттала); 17.20 — «Советски кагирхой Ди» передача (гIалгIай меттала); 17.35 — «Халхара ашарий концерт»; 18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала); 18.25 — Художественни самодеятельноста концерт; 18.40 — Сатирически журнал № 2 (нохчийи меттала); 19.30 — Керда хоамаш (нохчийи гIалгIайи метташка).

редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цIерахча кинотеатре

Йоккха зал — **«Къар ца лур».**
Долалу 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.
ЗIамига зал № 1 — **«Къар ца лур».**
Долалу 8.30, 10.30, 12.30, 4.30, 6.30, 8.30.
ЗIамига зал № 2 — **«Уж вIаши бовзаш бар».**
Долалу 9, 11, 1, 3, 5, 7, 9.
ЗIамига зал № 3 — **«Уж вIаши бовзаш бар».**
Долалу: 9.15, 11.15, 3.15, 5.15, 7.15, 9.15.

«Родина» яхача кинотеатре.

Іан зал. **«В твоих руках жизнь».**
Долалу: 9, 2.25, 9.50. «Къар цар лур»:
Долалу 10.40, 4.05, 8.15.
Шеран экран дола фильм **«Кхьала Іуйре».**
Долалу 12.20, 6.10.
Аннан зал. **«Ваня».**
Долалу: 8.10, 10.

Мишта вах ирански ахархо

ТIехьабиса аграрни мохк болаш хьайоагIа хIанз а Иран. Дукхха а дукхагIа бола нах (80 процент гаргга) юрташка бах цу мехка. Бакъда, дукхагIа бола ахархой лаьтта доацаш ба. Бокъонца даьча хоамаша яхачох, оахаш дола лаьтташ укх тайпара дийкъа да Иране: хьал долашагIа болча помещикий кара да 34 процент лаьтта, юкъера хьал долаши кIезигагIа хьал долаши болча помещикашка — 22 процент да; паччахьаген паччахьалкхенгеи да 27 процент лаьтта, хIаьта берригача ахархошкара дар деррига а 17 процент лаьтта мара дац. Цу хоамаша яхачох, 60 процент бола ахархой вIалла лаьтта доацаш ба, 23 процент болча ахархошта кхоача лаьтта цхьан гектарал кIезигагIа да, 10 процент болчарна кхоачар — 1 гектарагара 3 гектарага кхаччалца. Мадарра аьлча, 93 процент хиллал бола ирански ахархой вIалла лаьтташ доацаш е кагий лаьттан чIегилгаш мара йоацаш ба.

1953 шера даьча лоархIамех хов из. Цу хана денз паччахьалкхени ахархойи лаьтташ хьа а лувцаш, хьал долашагIа болча помещикий лаьтташ шерденнад Иране.

Къаьнача хьисапе лелабу юрта боахам Иране, лаьтта во тоазду. Помещикаша шоаш лелабац боахам. Шоай лаьтташ юкъа леладе дIател цар лаьтташ доацаш а кIезига лаьтташ долаш а болча ахархошка. Геттара кIезига да ахархошта тIадоагIа пайдаш. Царга торо яц лаьтта тоаде а кхыметтел шоай дезал кхаба а. Ахархой дешар ховш бац, Іалальмате къе а дыно деча харц хьехамех тешаш а бах. Цу хьакъехьа яьду кхыметтел ирански газеташа а.

Хlанз Иранерча юрташкарча хьалах лаьца дукха бакъ хIамаш дувц Казема Зарнегара ше яздаьча «Тха городийи юртийи кхел» яхача, дукха ха йоацаш кепа теха Иране арадаьннача книжка тIа.

«Кейхан» яхача ирански газета корреспондент волча Казема Зарнегара ший книжка яздаьд дукхха мехка гIолла лелаш шийна бIаргадайнача хIамаех. Дlа мел кхьачача цунна гуш хиннад шоаш бокъо йоацача хьал тIа хиларах ахархой раьза боацилга, хIаьта Ирана лаьттанцара боахам тIехьабиса хилара, ахархой воча хьал тIа хилара, уж тIехь-тIехьа дукхагIа раьза боацаш хилара бахьан — цига хIанз а феодальни системах лаьттанна доал деш хиларах доаллилга а хайнад цунна. Лоацца аьлча, укх тайпара да вай дувцача Казема Зарнегара книжка тIа Иранерча юрташкарча хIанзарча хьалах дувцар.

* * *

«Са доахка хIамаш тохкаш йолча Кареджски юртбоахама института зале (Тегерана къилбаседа оагIонгахьа 45 километр — **А. К.**) бизъ са болча кизга витрина чу уххача кизгашта тIехьашка доалл цхьан ирански юрта сурт. Экспонаташа хьахьокх къаьнача оатхалашца лаьтта йийхьдеш а, хьаьндеш а, фу дIатоссаш а, хий дуллаш а воалла ахархо. Шоана гу дIайийнача хIамашта вулам деш йолча са доахкача хIамаша ялаташ хIалаждеш. Цу тайпара гу шоана, бIеха хий малар бахьан долаш цамогаш а хинна. кIалдиса бер. Лор ца хиларах хьежа сесаг йолча а кхувлаш «дарба» дайт цунна.

Из да ирански юрташкарча вахара сурт. Тха юрташка сеца хиш латтача бIехача Іамашкара хул хорши кхы лазараши. Йост тIатесача ахархой цIеношка нахаца цхьана дах хьайбаш а. Хьаж йоагIача нувхех а, 16 процент гаргга ремесленникаши бойнешкара болхлойи цIока тIеи венерически лазараш долаш ба. 60 процент гаргга дола юрташкара керда Іодаь бераш унахцIено ца хилар бахьан долаш цамогаш а хулаш, дов.

Хlанз цу гIулакхех кхета а кхийтта эгIаз баха ба тха ахархой. Дехар деш а сатувсаш а дола хIамаш кхоачаш ца хулаш дисачул тIехьагIа, нах раьза боацаш хилар кхераме долга ха деза. Фу хIамаш да шахрестанашкарчеи юрташкарчеи халкъо дIадехараш а цо сатувсараш а? Культурно-просветительни учрежденеш яц царна. Кхыметтел Гонбет Кабус яхача районе уллача юрта староста волча Сарели Сафале а аьлар сога: «Бе доаллача каьхата, дика дий а во дий а ца ховш, вулг яздеш вола се санна, каьхат ца ховш сай воI хилар дезац сона».

Юрташкарча наха мелар бIеха хий да, цIена хий эш тха юрташта. Ахархошта эшаш я дика кийчъяь банеш, наькъаш, царна эш химически удобренеш, дIадийнача ялаташта а бешамашта а зулам деш йолча са доахкача хIамашта дузьала кховсам лоаттабара эшаш йола молхаш.

Бакъда, беррига ахархой дийша йистебаьха-м варгвац. Хlаьта а, нагахьа санна хIара юрта цхьацца дийша саг валаре а хувцамаш хургхилара белгало яр. Мишта латт из гIулакх тхопахьа? Юрташка хозза цIи хеза а Тегеране доккха гIулакх кара долаш а волча Варамина яхача помещико юрташ тоаеш балхаш дайташ йолча управлене инспекторга аьлар: «Сона дезац юрташ тоаелга, хIаьта сай юрта а даьхка, шуга цигара порядкаш хувцийтарг а яц. Хlанз са ахархой бIаргаши, лергаши, багеи дIакъайла ба, цхьабакъда, оаш тувла а баь, аьннар дергдоацача боахаргба уж».

Кхы цхьаьхха а хезар сона Фарсерча цхьан юртара. Дlаяха ха дика а могаеш хIанзара ха во а могаеш, цхьан къаьнача ахархочо дийцар сона: «Ва, везан даьла! Хьалха беррига а дай бар, хIаьта хIанз сагIадехарг ва массава а. Кхыметтел тха староста а дац цхьаькха хIама».

Тха юртийи городийи кхоане помещикаштен ахархоштен юкъерча гIулакхашка хьежжа хургья. Хlанз укх сахьате нийсхо а цхьа система а йолаш бац ахархоша хьегаш долча къих луш бола мах а помещикаштеи ахархоштеи юкъе хьхинна ялат дIанийсдар а . Нагахьа йолча районе мара декъац ялат помещикаштеи ахархоштеи нийсса юкъе гIолла. Хlаьта, Керман санна йолча воих районашка, кхоалагIча даьхъал совгIа кхачаш ахархошка ялат. Цул совнагIа, ялаташ чуийца даьнначул тIехьагIа мах боацаш помещика лаьтташи сомий бешамаши тоаеш балхаш де а шийна тIадехка кхы балхаш де а дезаш ва ахархо. Ахархочун вахар помещикеи цунг управляющеи кара да.

Нийсхо йоацаш ялаташ декъаш хиларо вай ахархоех лаьш баь ца Іеш, лаьтташ керда дахара а тоадара а новкъарле ю. Из бахьан долаш, кхо тонн боамбии 60 тонн шекар доаккха свеклаши лургйолаш долча лаьтташа, ялх бIаь килограммал соннагIа боамбии 1 тоннал совгIа шекар доаккха свеклаши лац.

Вайна хIанз дика хов Иранера производство эсала хилар. Тха общество къе хилар фуд аьлча, болх беш вар цхьа саг мара а воацаш, хIама юаш вар итт саг хилари, бIаь саго болх а беш, цхьан саго цар мел хьийга къа ший доалахьа дерзадеш хилари да.

Хlанз долча хьал тIа ахархочоа шера тIабоагIа пайда 800 тумал совгIа бац, вешта аьлча дийнахьа 22 риал (цхьа тума 10 риал да. — **А. К.**)*). Мишта боахалургба ахархон цун дезали 22 риалах? ТIехьарча хана ахархочоа бокъонца тIабоагIаш бола пайда кхыметтел 800 тумал а кIезигбеннаб, хIана аьлча декхараша кIалвитав ахархо. Хlара шу чакхдоаллаш йоалах ахча телаш болча нахагара 400 тумал чухьнахьа доацаш юхалург ахча даькха дезаш хул ахархо. Из бахьан долаш шоай юрташ юта а юташ, городашка дIаух ахархой».

* * *

Ишта дар Казем Зарнегара бIаргадайна ирански ахархой вахар. Лаьтта юкъа дIадувш леладечул лаьттан тIара йоал а телаш леладича ахархошта гIойленагIа хургхилар лоархI авторо. Аграрни реформа елга дага а дац цунна.

ТIа-тIа совдоалаш латта ахархой раьза ца хилар дужадар духьа, ахархой хьал тоадара шоаш цхьа хIама леладу моттийта гIерт Иранера доал ду гIозараш. Цудухьа 1951 шера январь бетта паччахьа лаьтташ дохкара хьакъехьа декрет арадаькхар Ирана шаха. Из хIама моттийта даьлга ховргда 5,5 миллион гектар долча шаха лаьттаех дохка аьнна декрето хьакъоастадаьр деррига а 174.230 гектар мара ца хиларах.

Шеко йолаш дац хIанз, шаха пурамах Иране доал деш американцаш болча а мохк милитаристски наькъа тIа боалаш латтача а хана, Иранерча ахархочун вахар кхы а халагIа хургхилар.

А. КОСТРОВ.

*) Хlанз Иране 1 килограмм дулхах 50—70 риал доаккх, 1 килограмм шекарах 25—30 риал, 1 килограмм даьттах 70—90 риал, иштта кхы дIахо а.

Малхбузехьарча паччахьалкхений доалерча гIозараша НАТО наIараш хьаелл Франкона. (Газеташ тIара).

Мегаргволаш ва!

М. Вайсборда сурт.

РЕДАКЦЕН АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица 23. ТЕЛЕФОНАШ: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехкхкхама секретара — 2-25-72; корректорске 2-30-91; партийни вахарен экономикани отделий — 2-25-72.

СФ01076.

1918 шерарча 11-ча августа цIерах йола типографи, Нохч-ГIалгIай АССР, г. Грозный, Революцен проспект, 30/3. Заказ № 3747.